

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21.
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT**VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.****MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.****Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Deák Ferenc-utca
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisors tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A rimaszombati kaszinó munkássága.

Abban a régota tartó nagy küzdelemben, melynek célja Rimaszombat városában a fejlődést és haladást biztosító kulturális alapot megteremtene, nem csekély része van a kaszinónak, a mely a felszínre vetődött eszméket megvitatja s egyszersmind a kulturális mozgalmaknak kezdeményezője és buzgó támogatója. E tekintetben elég csak egy futó pillantást vetni a multra, hogy meggyőződhessünk arról a szerepről, melyet társadalmi életünk tartalmasabbá tételében játszott.

Ezuttal is két nagy fontosságú ténykedéséről kell beszámolnunk s azt annál nagyobb örömmel tesszük, mert meg vagyunk győződve, hogy a kaszinó ezuttal is oly nemes célok elérésében munkálkodott, melyek a műveltség iránt fogékony emberek lelkében régóta képezik vágy tárgyát.

Elsősorban a színpártoló egyesületről van szó, melynek nyelbeütésére a kaszinó vigalmi bizottsága minden előkészületet megtett: tanulmányozta a kérdést s a mi specialis helyi viszonyainknak megfelelőleg sikerült egy oly tervezetet kidolgozni, mely még egyfelől az igényeket minden irányban kielégítheti, addig másfelől megadja a módot és lehetőséget arra, hogy társadalmunk minden intelligens tagja a minimumra redukált anyagi kötelezettséggel az egyesület köteleibe léphessen.

Igaz, hogy látszólag valami újabb társadalmi adóról van szó s e miatt rendesen borsózik a hátunk. De ez csak látszólagos, mert az egyesület alapszabály-tervezete a lehető legnagyobb kényelmet nyújtja a beiratkozó tagoknak az anyagi terhek lerovására az által, hogy a havonként amugy is szórakozásra, vagy előre nem látott kiadásokra szánt összegnek csak egy bizonyos csekély részletét kívánja befizettetni, — tehát csak annyit és olyan pénzt, a melyre a legtöbb ember különös súlyt nem fektet — a csekélység miatt. — miután a kötelezettség — kinek-kinek módja szerint — havonként csupán 1—2—3 koronára terjed, — melynek ellenében mindenki egy helyet biztosíthat magának első-

rangu és a kor színvonalán álló társulat 12—24 előadására.

Ez a tervezet nemsokára közzététetik s azon-
tul csupán az intelligencia rokonszenvétől és ma-
gatartásától függ, hogy e nagyfontosságú kultur-
egyesület mentől előbb létesüljön s egyszer vala-
hára megszűnjék az a középkori állapot, mely
eddigelé Rimaszombatot Kukutyin színvonalára
süllyesztette, midőn az intelligens társadalom kép-
telen volt egy valamire való művészársaság eg-
zisztenciáját legalább egy hónapra biztosítani.

A kaszinó másik nagyfontosságú ténykedése,
hogy abba a holt kincsbe, mely könyves pol-
czain élettelenül hevert, újra életet lehelt. Lajst-
romát a Sárközy-féle könyvtár megvétele által
kiegészítette, a használhatatlan műveket kidobta,
az egész könyvtárt újra rendezte, lajstromozta,
a kezelést rendes szakértő könyvtárosra bízta s ma-
már a kaszinó tagjainak egy oly könyvtár áll ren-
delkezése alatt, a minőt más vidéki városban alig
találunk meg, — A kötetek száma meghaladja a
4200-at, a tudomány és irodalom minden ágából!

Ime, az utóbbi időkben ilyen dolgokkal fog-
lalkoztak a kaszinó arra hivatott egyénéi. Azon-
ban e soroknak nem az a célja, hogy a közügy
munkásait nyilvános elismerésben részesítsék, mert
a közművelődési intézmények csak akkor felel-
nek meg hivatásuknak, ha önzetlen buzgósággal
törekeznek nemes csejükré. Mi csupán az ér-
deklődést akarjuk felebreszteni közönségünkben
a színpártoló egyesület megalakításának alapsza-
bály-tervezete iránt, hogy ez által egy régi pa-
nasz tárgyalanná váljak s társas életünknek egy
immár nagyon is érzett hiánya pótolassék.

Most már minden csak attól függ, hogy kö-
zönségünk akarja-e komolyan azt, hogy Rima-
szombatban minden évben egyszer legalább egy
hónapig első rendű színtársulat működjek? akar-
ja-e, hogy lassanként egy állandó színház alapja
megvetessék? Akarja-e komolyan azt, hogy lelki
szükségleteinek anyagát nemesebb forrásokból
merítse, . . . ?

Ha igen: a célhoz vezető ut nyitva áll!

Dr. Veres Samu.

Az államosítás.

Megyénkben az államosított népiskolák száma
évről-évre emelkedik. Mi a közoktatásügyi kor-
mánynak ez irányban nyilvánuló törekvését szí-
vesen fogadjuk és helyeseljük, mert őszintén
óhajtjuk, hogy minden oly népiskola, legyen az
felekezeti vagy községi, mely a maga kulturái
hivatását akár az anyagi eszközök elégtelensége,
akár a tanerők gyöngesége miatt vagy bármely
más okból betölteni nem képes, államosíttassék.
Óhajtjuk ezt azért, mivel legnagyobb sajnálatunkra
a gyökeres orvoslás érdekében más módot óhaj-
tanunk nem lehet. Az állam előtt csak az álla-
mosítás utja áll, minden más ut nem a gyökeres
orvosláshoz, hanem a felekezeti autonomia meg-
sértéséhez vezet. És azért, midőn az állam előtt
azon nehéz alternatíva merül föl, hogy valamely
vidék mizerábilis közművelődési viszonyait vagy
összetett kézzel nézze, avagy pedig azokat az ál-
lamosítással egyszer s mindenkorra szanálja, ak-
kor úgy hisszük mind a közművelődési, mind az
állami érdekek szempontjából helyesen választ,
midőn az utóbbit választja.

Ezek után talán különösnek fog látszani, ha
kijelentjük, hogy mi a föltétlen államosításnak
nem vagyunk hívei. Indokainkat erre nézve egy
kétségtelenül szeniális magyar politikustól és egy
szintén kétségtelenül mély gondolkozású angol
publicistától kölcsönözzük. Tisza Kalmán, a ki
pedig az állami beavatkozás jogosultságát min-
denütt elismerte, a hol az okvetlenül szükséges,
nem volt híve a föltétlen államosításnak, mert
— szerinte — azt, hogy az összes magyar fia-
talság nevelése „sablonyszerűleg az állami hata-
lom kezében központositva legyen“, sem kultu-
rális, sem jogi szempontból helyeselni nem lehet.
A másik nagy tekintély ezen a téren, Mill Stu-
art. Ő is csak oly liberális gondolkozású politi-
kus volt, mint Tisza. És ő is, mint Tisza, min-
denütt elismerte az állami befolyás jogosultságát,
a hol ezen befolyást az állam érdekeivel igazolni
lehetett. De ő szintén nem híve a föltétlen álla-
mosításnak. Indokát az emberi haladás törvényé-

TÁRCZA.**Árva Mártha.**

Karácsonyfát gyújtottak neki szépet
S reá aggattak annyi-annyi jót,
Ne lássa a sötét bánatos képet
Ne lássa a szomorú bús valót.
Ragyogja be elárvult kicsi lelkét
A csillogó fény édes szeretet
Ne lássa azt a sötét szárnyú lepkét,
Mely befogá az anyai szemet.

És összehordtak egy tündérvilágot
Hadd legyen kis szívében nagy öröm
Szakítson ő téiben is friss virágot,
Ne lássa mint pereg letörtre köny.
Zendüljön ajkán édes pásztor-ének
Csicseregjen szíve öröm hála dalt
Repessen Jézus rengő bölcsőjének
Ne lánson mást, ne lánson ravatalt.

S mikor estére csendült a kis barang
S feltárták a kis szoba ajtaját:
Állt, állt s mert nem szólt az édes anya hang.
Szívét a fájó érzet fogta át.
És szelid szép szemét apjára fölveti
S e sötét szem fényes könybe lábad:
„Atyám! a kis Jézusnak mond, mond neki,
Hozza vissza az édes anyámat!“

Kemény Lajos.

Egy boldog ember.

Irta: HARMATZY LORÁNT.

Mult héten egy társaságban voltam.
Mikor a beszélgetésben a nagy hideget, a kor-
csolya pálya legfrissebb pletykáit, a műtárlat különböző

képeit és szobrait, s a legújabb Goldmark operáról „Ber-
lichingen Götz“-ről a legellentétebb véleményeket sze-
renesen végigtárgyaltuk, szó került valahogy a bol-
dagságról.

Mi a boldogság?

Egy szegény barátom, kinek pár nap mulva kellett
elutaznia Cairaóba, mélabusan azt mondta: az egészség.
Egy fiatal backfisch a legtermészetesebb hangon
ugy vélekedett, hogy: a kemény jég s egy pár éles
Jackson-Haines koresolya.

Ismét egy más leány nézete szerint a boldogság
egy élvezetes szép utazásban rejlik. (Lehet, hogy nász
utazásra gondolt a kis hamis).

Egy ifju — egészen fiatal papa pedig oda nyilat-
kozott, hogy életében a legnagyobb boldogságot akkor
érezte, a mikor kis fia legelőször megszólalt.

Egy ifju gavallér titkon olvadozó szerelmes pillan-
tást vetett szíve szeretettjére, s tekintetük fényesebben
hirdette nézetüket a boldogságról, mintha legszebb sza-
vakkal iparkodtak volna azt tolmácsolni.

Röviden szólva, majdnem mindenki azt tartotta a
boldogságnak, a mire éppen vágyott.

En nem vettem részt a társalgásban. Egy öreg —
kissé nagyot halló — nénikének kurizáltam, s mi ekkor
még csak „Berlichingen Götz“-nél és Goldmarknál tar-
tottunk.

De ezért oda hallgattam, hogy a többiek mit be-
szélnek, s a társalgás igen érdekelt.

Otthon aztán elgondolkoztam fölötte.

Nem tudom, vannak mások is így, — de engem
néha egy-egy idea formálisan üldözni tud.

Igy voltam most szintén. Mindég, mindenhol csak
ez a kérdés gyötört: mi a boldogság? van-e igazán bol-
dog ember ezen a világon? S már-már kezdtem elfo-
gadni azt a hitet, hogy ez a kérdés annyira egyéni, az
egyiket ez, a másikat az teszi boldoggá, hogy nem lehet
reá helyesen megfelelni, s hogy abszolút boldogság a föl-
dön egyáltalán nem is létezik.

Es ekkor véletlenül találkoztam a Kossuth Lajos-
utczában az én Jenő barátommal.

Legújabb szabású bundájába gombolkozva sétált
fel s alá.

Megálltunk. Üdvözlöttük egymást.

„Hová mégy?“ kérdém.

„Ő olyan arcot csinált, mintha egy beteg fogából
az ideget ölnék, de azért meglátszott rajta, hogy ezt
csak tettei, s valójában nagyon meg van elégedve a
helyzetével.“

„Ah! Hadd el, — felelé — szellőztetem kissé ma-
gamat. Ma délután már csináltam egy vizitet s éppen most
a fölött gondolkoztam, elmenjek-e egy másodikra is,
vagy pedig a vigszínházba menjek?“

„Hja barátom — felelé — ez valóban nehéz
kérdés.“

„Persze nehéz. — válaszolt ő helybenhagyólag,
affektált kedvetlenséggel. — Jól mulatnék a vigszínház-
ban is, meg Szilárdéknál is; főleg ma. Azt hiszem ott
lesz a kis Polgárdy Ella. Ismered?“

„Ismerem-e? Hogyne! De hát mi összefüggés van
közte és . . .“

„Ah! Hát nem érted? — kérdé ő viszont. Meg-
látszott rajta, hogy szívesen beszél erről a tárgyról. —
Polgárdy mama nagyon szeretné, ha én Elluskát elven-
ném. Izé mondta, tudod . . . no, hogy is hívják . . .
ejnye nem jut eszembe a neve. Mindegy! Egyszóval
mondták. De hát én nem nagyon vagyok hajlandó. Tu-
dod, a házasság olyan mint a rántott csirke. Legtöbbször
akkor tudod csak meg, hogy mit vettél, amikor már
eszed; s a falatoddal rendszerint nem vagy megelégedve.“

„De hát akkor . . .“

„En szeretek az ismerőseimnek kedvére tenni, —
válaszolt ő szerényen lehajtva a fejét — Polgárdy Ma-
mának örömet okozok azzal, hogy a leányával foglalko-
zom, én pedig jól mulatok: tehát kurizálók Elluskának.“

„S Elluska!“

„Hehehe! — mosolygott Jenő, sokat engedve se-
j-“

ből meríti. Fölveti maga előtt azon kérdést: minek köszönhetik az európai nemzetek, hogy ők az emberiségnek haladó és nem tespedő tagjai. Erre a feleletet ezen nemzetek gondolkodásának és közműveltségének feltűnő különbségeiben találja.

Ezen indokok alapján nem lehetünk a föltétlen államosítás hívei. Ha a mi eszményünk a kultúra terén az volna, a mi a kínaiak eszménye, tudniillik az egyenlősítés, akkor igenis lehetnénk a föltétel állósítás hívei. Azonban bármennyire is lelkesedünk az egyenlősítés eszméjeért, midőn azt a jogokban, az igazság-szolgáltatásban, a politikai és egyéni szabadságokban látjuk érvényesülni, éppen annyira karhozattjuk, midőn az a szellemi életben, a gondolatok és eszmék világában törekszik uralomra jutni. Pedig ezen egyenlősítést az általános államnevelési rendszer érvényesíti. Ezen nevelési rendszer egy mesterséges, mely szerint valamennyi embert ugyanazon egy minta szerint műveli és ezen egy mintából kikerült valamennyi embernek azonos irányu lesz a gondolkodása, eszméköre, világnézete, a vallásról, szabadságról alkotott fogalma, vagyis eltűnik minden eredetiség és a tévedések előítéletekké válnak.

Ezek az okok intenek minket óvatosságra, midőn az államosításról van szó. Óvatosan fogadjuk az államosítást, nem azon nevelési okokból, mintha a felekezeti népiskola a vallásos életre és az állami a vallástalanra nevelné az egyént, vagy mintha az egyiknek az volna a célja, hogy a tanítvány szellemi világában letegye a vallás-erkölcs posztulátumait és a másikat az lenne a törekvése, hogy ezeket lerombolja; szóval nem azért vagyunk óvatosak, mintha a felekezeti népiskola a menyországnak, az állami pedig a pokolnak nevelné tanítványait. Ily okokkal ma már csak a falusi kántorok szokták támogatni a felekezeti nevelést az állami rovására. Az ily okok nem komolyak, mert az az állami népiskola, mely tanítványának sóvárgó lelkét csak az atheizmussal elégíti ki és mely annak a gyermeknek ethikai szükségleteit kielégíteni nem képes, csak annyit ér, mint az a felekezeti népiskola, mely növendékét arra tanítja: gyűlöld felebarátodat, ha az protestáns, zsidó, vagy liberális, — szóval mindkét iskola semmit sem ér. Akár a felekezeti, akár az állami népiskola, mihelyt eltér a vallás-erkölcsi nevelés igazi irányától a merev nihilizmusnál marad. Az ily népiskola bármely országban, de bármely államban és társadalomra nézve is. Művelt ember megállhat egy tisztán filozofiai alapon és az élet trauszakcióiban föntarthatja saját egyéni erkölcsi erőtartalmánál fogva a nagy bűnöktől való mentességét, melyet a vallás-kecségtetéssel vagy a pokollal való fenyegetéssel törekszik föntartani, de a nép egyszerű fia ily alapon nem állhat. És mert nem állhat, azért az állami népiskolának sem szabad a vallás-erkölcsi neveléstől eltérnie. S nálunk nem is tér el.

Amde midőn a felekezeti népiskola nem tud a mindig fokozódó kulturai igényeknek eleget tenni, midőn az autonomia erős sánczai közé a *nemzetiségi aspirációk* is bevonulnak és még a felekezeti iskolában is keresnek erőgyarapodást, szóval midőn a felekezeti népiskola nemcsak

hogy nem képes az állam érdekeit szolgálni, hanem miként némely felekezeti iskola egyenesen megtámadja azokat, akkor az állam öngyilkossággal határos cselekedetet követne el, ha az államosítás fegyveréhez nem nyúlna. Midőn ezen fegyvert használja, azzal nem a vallás-erkölcsi nevelést támadja, hanem a vallás-erkölcsi neveléshez a hazafias nevelést is csatolja. És midőn ezt teszi, egyszerűen jogával él és saját léteérdekeit erősíti. Ha azonban a vallás-erkölcsi nevelés ellen használja, akkor saját létealapjai ellen fordul.*)

Nálunk, hol a felekezeti népiskolák anyagi okokból is képtelenek kulturai hivatásukat betölteni, hol a nemzetiségi izgatások néha-néha kicsapó hullámai a felekezeti népiskolába is eljutnak és a hol a nép közművelődési nivója, valamint a tanítóság nivója megdöbbentően alacsony, ott az állam súlyos kötelezőmunkaszám nélkül nem lehet közömbös szemlélője ezen állapotoknak. Cselekedni kell és a cselekvés számára csak egy irány, egy út nyílik: az államosítás. Más út, más irány a felekezeti autonomia megsértéséhez vezet. Ez utóbbi irányban pedig nem működhetik egy oly állam, melynek közkormányzata a szabadelvűség nimbuszával dicsekszik. Azért helyeseljük, midőn az állam ily körülmények között államosít.

Dr. Weszely János.

Árvák karácsonya.

Az emberbaráti szeretetnek legszeb munkája az, mely az árvák szomorú sorsának javítására, hulló könnyeiknek felszárítására irányul.

Hol is lehetne e krisztusi szeretetnek melegebb otthona, termőb melegágya, mint a szerető, gyöngéd női szivekben?! Ott fakad, ott él, ott munkál az a legszebb, a legnemesebb. Ott teremnek annak legteljesebb virágai, legnemesebb gyümölcsei!

Ime, városunknak és vidékének szépséges hölgyei, gyönyörű asszonyai nemcsak arról gondoskodnak évről-évre, hogy 20—30 szerencsétlen, elhagyott árva szomorú sorsát enyhítsék, pergő könnyeiket letöröljék, hanem a sziveikben lakozó nagy szeretetnek hatása alatt az árvák örömeiről sem felejtkeznek meg.

„Hadd örvendjenek e szomorúságra, bánatra születettek is!” Hadd érezzék ez ártatlan gyermekek is a mindeneket átölelő krisztusi szeretetnek jóleső melegét legalább karácsony-estéjén: a szeretetnek e legszebb ünnepén!

Mint minden évben, úgy most is folyó hó 21-én szorongásig megtelt a „Gizella” kisdudó nagy, játszóterme városunk szépeivel, feslő és kinyílt szebbnél-szebb virágaival. A férfiak közül is sokan megjelentek, hogy odaillő „sötét háttérrel” alkossanak e színes, fényes, ragyogó képet, melynek mosolygó életében a nőgyesület nemesszívű, tevékeny elnöke: Samarjay Jánosné, lelkes munkatársa: Molnár Józsefné és a fáradhatatlan igazgató: özv. dr. Marikovszky Istvánné fogadták szeretettel az érkezőket.

Pontban 5 órakor meggyújtották a gazdagon felékesített nagyon szép karácsonyfá apró gyertyácskáit.

Ezeknek nevető fénye sokszorozódott a fa körül példás rendben sorakozó árvák bámuló szemében, örömkönnyein.

Az ünnep fényét, csodálatosan jóleső hatását nagyban emelte a teljes papi díszben megjelent Szeman Endre prépost-plebános kedves alakja. Az ünnep hatását teljessé emelte, az emberbaráti szeretet munkáját mindenki szívében mélyítette az az egyszerűségben szép és hatásos beszéd, melyet az árvákhoz és az ő jölkü pártfogóikhoz intézett. Azokat hálára intette, ezekre és istenes munkájukra Isten áldását kérte.

*) Dehát sohase használja. Ez csak erőszakolt tendenciózus, alapnélküli vadaskodás. Szerk.

Nem szeretem, hogy folyton körülöttem settenkedik — folytatta a mama.

„Én sem! — felelé Ella durczásan. — Nem is merek ránézni, félek, hogy a szeme közé nevetek.”

Egy pillantást vettem Jenőre. Őt teljesen elfoglalta a kis backfisch. E perczben kigombolta a bundáját, hogy megnézze, hány óra. (Voltakép azért, hogy megmutassa a vis-á-visjának, mily elegáns smoking van a bunda alatt). Aztán felém fordult.

Sikerült megakadályoznom, hogy megszólaljon.

„Hallgass! — sugtam neki — érdekes beszéd a hátunk mögött.”

Ő egyenesebbre ült s szintén figyelt.

„Hát miért nem rázod le? — kérde a mama — mit engeded, hogy folyton...”

„Ugyan mama, lehet is Jenőt lerázni! Soha még ilyen majmot nem láttam!”

Jenő a szájához tartotta a zsebkendőjét. Majd kippukadt belőle a kaczagás.

„No ennek a szegény tatárnak ugyan megadta — sugta nekem, egészen megfélekedve, hogy őt is Jenőnek hívják. — Kik lehetnek?” tette utánna.

„Nem ismerted meg? Polgárdyék.”

„Ne mondd! Igazán! Nagyszerű! Szólítsuk meg őket!”

Nem tettem kifogást. Jobb is lesz, gondolám. Esetleg még valami intimebb beszédet kellene hallanunk.

Felálltunk s mintha most vennők csak észre őket, köszöntésükre mentünk.

Nem felejttem el azt a hatást, melyet váratlan megjelenésünk okozott.

A mama olyan arcot csinált, az első pillanatban mintha valaki a lábára lépett volna. Ella pedig elpirult a hajág.

„Hová mennek?” kérde Polgárdyné, az üdvözlés után.

„Jenő Szilárdyékhoz készül, én pedig elkisérem őt” — felelé.

Nagy és maradandó hatású beszéde után egy gyönyörű szép, kis árvaleánya fejezte ki szépen, nagyon szép imában az ő és társai kicsiny szívének nagy háláját jölteveik iránt.

Majd Wallentinyi Dezső dr., a nőgyesület jegyzője mondott hálás szívet és igaz érzéssel forró köszönetet az egyesület szeretett elnöksége és választmánya nevében Szeman Endre prépostnak szíves megjelenéséért és közreműködéséért; az egyesület hálás köszönetét tolmácsolta továbbá mindazok iránt, a kiknek adományaiból a szeretet fáját ismét felállíthatták; és végül megköszönte az érdeklődését mindazoknak, a kik „megjelenésükkel az érdeklődésüket egyszerűen tervezett, ünnepet oly széppé, oly nyavessé varázsolták!”

A szívhez szóló szép köszönő szavak után kiosztották kinek-kinek a Kis Jézus gazdag ajándékát: diót, almát, kalácsot, süteményt és sok-sok meleg ruhácskát, melyeket a szerető, gyöngéd női kezek hordoztak össze oly nagy számmal, hogy minden egyes árvának jutott belőlük bőven meleg védelmül a hideg, szigorú tél ellen. Az ajándékozásban maga az egyesület lelkes, jószívű elnöke járt legelől a jó példával, a mennyiben egymaga sok gyermeket teljesen felruházott mint minden évben, ugy ezuttal is!

Hiába hirdetik a pesszimizmus komor apostolai, hogy a mai kor az önzés, a rideg számítás kora! Hasztalan hangoztatják fenn, hogy kivészen van az emberi szivekből a krisztusi szeretet életető melege! Nem hiszünk nekik! Nem hallgatunk rájuk!

Jöjjenek el, járjanak csak egynehányszor legalább Rimaszombat és Vidéke jótékony nőgyesületének ez egyszerű sippal-dobbal nem hirdett, szeretet-ünnepeire: majd láthatják, majd tapasztalhatják, hogy a gyöngébbik nem szívében mily mélyen munkál a mindenkét átölelő szeretet!

Jöjjenek el és tanuljanak, gyógyuljanak tőlük. —ő.

Ujévi üdvözlések megváltása.

Ujév közelget ismét! a köszöntések szokott költsége mint kiadási előirányzat előtérbe lép; az általunk képviselt egyletek sietnek azért a mélyen tisztelt közönség elé járulni azon évtizedes gyakorlat által megengedett kérelemmel, hogy azon előirányzott költséget egyleteink jótékony céljára adni kegyeskedjenek.

Az e czímen összeszedett fillérekből a nőgyesület évenként legalább egy gyermek szeméből törli el szerető kézzel a nyomor és nélkülözés által fakasztott keserű könnyeket.

A közművelődési egylet ugyanazon fillérek másik felét pályadíj adva évenként, hazafias, nemes versenyre buzdítja a helybeli főgimnázium ifjúságát s hozzájárul a magyar közművelődés értelmi tőkéjének gyarapításához.

Mindkettő olyan jó cselekedet, mely közvetlenebbül jut égbe a legszebb imádságnál, a legszívesebb üdvözlés és jó kívánságnál; kérjük a sikertelen célra szánt pénzbeli áldozatot a jótékony oltárára.

A tett adományok hirlapilag lesznek nyugtázva.

Rimaszombat, 1902. december 17-én.

Molnár József,

Samarjay Jánosné,

a gömörmezei magyar közművelődési egyesület rimaszombati körének elnöke. — Rimaszombat és vidéke jótékony nőgyesületének elnöke.

Előfizetési felhívás.

Utolszor jelent meg lapunk ez évben. Ezzel átlépünk a huszonnegyedik évfolyamba. Negyedszázados multja e lapnak biztos záloga annak, hogy azt a feladatot, mely a vidéki sajtó előtt áll, lapunk továbbra is megfogja mindig oldani, s hogy a vármegye közönségének igényeit, melyeket egy helyi közlönyhöz köt, teljes megelégedésre kielégíti. A vármegye t. közönsége a lefolyt 23 esztendő alatt mindig éléken érdeklődött lapunk iránt, mint oly közlöny iránt, mely a vármegye székhelyén a tüzhelynél szolgálja a közönség érdekét és igyekszik a lehető legauthenticusabb képet nyújtani

„Minekünk némi bevásárlásaink vannak az Andrassy-uton — szólt a mama elfogulatlanul. — Ah! Ni! Eppen itt is vagyunk már. Elluskám jer! Isten velük!”

Ezzel távoztak.

Jenő érdeklődve nézett utánnuk. Majd hozzám fordult.

„Nos?”

„Nos?” — kérdelem én vizont.

„Láttad, hogy elpirult, a mikor meglátott?” — mondá ő halkán, de büszke hangon.

„Láttam! — feleltem én — Jenő! Te igazán boldog ember vagy!”

Ő szerényen vállat vont.

„Már én csak ilyen vagyok! — válaszolt — nem tehetek róla, hogy ilyen szerencsém van a nőknél. De ki lehetett az a szerencsétlen flótás, a kit úgy leszapultak?”

No de ezt már nem tudtam megállni szó nélkül.

„Ki tudná azt? — mondtam titokzatosan. — Te is hallottad, hogy Jenőnek nevezték.”

„Jenőnek? — kérde ő. — Igaz, emlékszem! Ugy hívják azt a... hahaha... majmot... így cizimezte Ella ugy-e? — úgy hívják, mint engemet... Hahaha! Kár neki ez a szép név!”

Erre aztán igazán nem tudtam már mit felelni. A lelkiismeretem fellázadt az ellen, hogy felvilágosítsam. Különbben is kérdés, elhitte volna-e?

„Hová mész most? Szilárdyékhoz?”

„Dehogyan! Ott már semmi dolgom, hiszen Ellának bevásárolni mentek. Inkább elmegyek a Vigszínházba.”

A színház előtt elváltunk.

Ő egyenes tartással, büszkén lépett be a portás megszokásból köszöntötte. Jenő leereszkedő kézmozdulattal fogadta az üdvözlést s meg volt győződve, hogy ő a legnagyobb úr a székesfővárosban.

Ime egy boldog ember! És mi a nyitja az ő boldogságának?

Nagyon meg van elégedve önmagával!

Ez a legigazibb boldogság!

teni, — tudod... ne kérdezz! Még úgy tűnnék elő, hogy henczegni akarok!”

„Brávó Jenő! Brávó! Tehát jól mulatsz?”

Jenő csettentett a nyelvével.

„De mennyire! — mondá, majd közelébb húzódtott hozzám s karomba öltötte a karját. — Egyebként barátok közt az ember elmondhat egyet s mást. Ugy-e? Nos, — minek titkolódzam, — szeret a kicsike! Szeret! Alig mer reám nézni!”

„Te ne mond!” — szóltam álmélkodva.

„Tudod mit? Ha nincs programod, menjünk el most együtt Szilárdyékhoz. Ugy hiszem ott fogjuk találni Elluskát is. Jer velem, fogod látni, hogy szeret!”

„Azt nem! — felelem én — nem vagyok látogatóshoz öltözve. De ha nem bánod, hát elkísérlek.”

Kimentünk a körut sarkára.

A legközelebbi villamos kocsin éppen a mienk volt. Felszálltunk, megváltottuk a jegyeinket s beléptünk a kocsiba. Kívül kissé csipős volt az idő.

Helyet foglaltunk s egy darabig egyikünk sem szólt egy szót sem.

Egyszerre a hátam mögött ismerős hang ütötte meg a fületem. Óvatosan hátra pillantok. Ugyanazon a padon, a melyen mi ültünk, két nő ült, háttal felénk. De megismertem őket. Polgárdyné volt és Ella.

Jenő nem vett észre semmit. Vele szemben egy kis backfisch ült. Időközben ezzel kezdett kokettirozni.

A hang, melyet hallottam Elláé volt.

Halkán szólt az anyjához, de én figyeltem rájuk s így egy szót sem mulasztottam el a beszédjükből.

„Meglásd Mama, nekem azt sugja valami, hogy megint ott leszek.”

„Ugyan, csak nem! Őszintén szólva nem értem azokat a Szilárdyékát. Igaz, hogy Jenő valahogyan rokonuk, de mégis...”

Hóbó! gondoltam, ez jól kezdődik! Füleljünk csak egy kissé!

„Ha tudnám, hogy ott leszek, inkább visszafordulnék.”

minden oly eseményről, mely közérdekű és igyekszik minden oly ügyben, mely a hivatalos világ aktáiban rejtezik az olvasó közönségnek kellő felvilágosítást, értesítést nyújtani. — Lapunk ez elvűt úgy valósítja meg, hogy a szerkesztőség munkáját a munkatársak egész serege támogatja s e munkatársak nagy része azokból kerül ki, kik a közjólét ügyeinek intézésére vannak hivatva és a vármegyei élet és szervezet főbb ágait vezetik. Lapunk iránya a régi megfontolt higgadt alakban tolmácsolni egyrészt a közönség óhaját a hatóságokkal szemben, másrészt a hatóságok támogatása feladatainak megoldásában. Ezt a közvetítő szerepet lapunk azonban csak úgy lesz képes megoldani, ha a közönség továbbra is hozzájárul érdeklődésével munkánkhoz és ha anyagi hozzájárulását nem vonja meg tőlünk. Mint mai karácsonyi mellékletünkben kitűnik, arra törekszünk, hogy lapunk irodalmi színvonala elérje azt a pontot, melyen a fejlett izlésű közönség óhajta. Lapunk szépirodalmi munkatársai a fővárosi lapokból is ismert író emberek, kiknek tollából mindig eredeti cikkeket közlünk. Felkérjük tehát a vármegye t. közönségét, járuljon hozzá e lap felvirágztatásához előfizetésével, mely csekély összegben van megállapítva. — Lapunk t. előfizetőit és barátait pedig arra kérjük, hogy a jövő évre szóló előfizetéseiket minél előbb megújítani sziveskedjenek, nehogy azután a lap szétküldésében akadály merüljön fel; azokat pedig, kik előfizetési díjaikkal hátrálékban vannak, kérjük annak mielőbbi kiegyenlítésére, mert ellenkező esetben kénytelenek volnánk a lap küldését beszüntetni.

Lapunk előfizetési ára:

félévre 4 korona,
negyedévre 2 korona.

Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek és vegyesek.

Karácsony-est. Ismét itt vagy, ismét köszöntelek oh áldott karácsony, mindnyájunk legédesebb ünnepe! Van-e az évszaknak kedvesebb napja náladnál? Van-e a gyermekornak kedvesebb vágya, mint a te bűnbajos napodnak virradása? Oh nincs, nincs! Mily kedves mily megragadó is a szép karácsony est, mely már a régi kortól kezdve a kereszténység örömmünnepe. — Künn dermesztő hideg van. A táj mindenfelé fehér. Fönn a hajnali égen kis pacsirta nem zengi dalát, himes szárnyú pillangók nem kergetődznek vadvirággal borított réten. Mosolygó napsugár nem enyeleg a földdel, hisz a tél fagyos lehelletével megdermeszti az élő növényeket, beföldi, fehér takarójával pihenésre, alvásra készíti a szép természetet. — A téli ég aranycsillagokkal van tele, melyek fény sugarait a magasból alávetve eloszlatják a sötétséget s úgy tűnnek fel, mint megannyi csillárak, melyeket a természet az est szépítésére teremtett.

Nyájas, barátságos szobában, arany-szalakkal átszőtt, apró színes gyertyák fényétől megvilágított, felterített asztalon áll az illatos karácsonyfa. Egy kis fenyőfa! És mégis hány arczon idézi elő a boldog mosolyt; hány szívben az édes örömet. Hány édes kis ajak zengi ma el

Ragyog a szép karácsonyfa,
Az égből egy angyal hozta.

Az édes anya legkisebb gyermekét tartja ölében s mutogatja neki a Jézuska ajándékát. A kicsike, mintha értené a jó mamát, repesve nyújtja kis kacsóit magához ölelni a fát boldog tudatlanságában. Hát még az édes apa, mily büszkeséggel ülteti fel kis fiát a régen óhajtott szürkére, a mely a fa alatt áll; mindketten boldogok ők. A többiek pedig a karácsonyfa nézésével vannak elfoglalva, nem tudnak betelni szépségével, hiszen a jó Jézuska mindenről gondoskodott, úgy tudta azoknak a kis szivecskének az óhaját: s ezt most mind, mind a karácsonyfával küldte el nekik. Mindenki örül, kicsinyek úgy mint a nagyok. Ünnepe van a családi körben, a gazdagnak valamint a szegénynek lakába benyit az angyal és hoz valamit, sőt az árvaházak, közintézetek lakóinak is, a gyermekszereket védői, intézői, jótékony kezeikkel letörlők könyveiket s felvirrad az öröm ünnepe, mely egyik gyermekről átragad a másikra, lángoló szemekkel mutogatják a szorított keblökhöz a jó Jézuska ajándékát. — E közben megkondul a templom harangja; mint angyalok szárnylebbenése a jó lelkeket, úgy érinti e hang: A fáradtakkal enyhítő balzsama; a csüggedteknél biztatása s mindenki e szent varázstól megkapatva leborul imára. — A harangok pedig ujjongva zugva kiáltanak

„Imádkozzatok, Megváltótok megszületett!”

Nádassy Sarolta.

Boldog ünnepeket! Lapunk előfizetőinek, munkatársainak és minden barátainak örömteljes, boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

A „Gömör-Kishont” kiadóhivatala.

Hivatalvizsgálat. Kubinyi Aladár kir. törvényszéki elnök e hó 23-án megvizsgálta a rimaszombati kir. járásbíróvágot s annak ügymenetét a legnagyobb rendben találván, teljes megelégedését fejezte ki Lengyel György kir. járásbíró, mint e hivatal vezetője előtt.

Előléptetés és áthelyezés. Brauner Gyula helybeli m. kir. állatorvost, a lopatkolási tanfolyam vezetőjét ki a városi állatorvosi teendőket is ellátja, a földmívelési m. kir. miniszter Sáros vármegye törvényhatósági állatorvosává nevezte ki s őt e minőségben Eperjesre helyezte át. Társas-életünk egyik derék alakját vesztjük el, ki szakképzettségét az állategészségügyi irodalom terén is szép sikerrel érvényesítette. Lapunk hasábjain is több figyelemre méltó cikke közöltetett s midőn munkatársunk és jó barátunk előléptetésének őszin-

tén örvendünk, körünkbeli való távozását igazán sajnáljuk! — Helyébe városunkba Kerekes Mór kőrősbányai (Erdély) járási m. kir. állatorvos jön, ki állását jövő év január havában elfoglalja.

Megerősítés. Dr. Nógrády László — lapunk jelestollu munkatársa — szolnoki főgymnasiumi tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter állásában megerősítette.

Kitüntetés. A helybeli koresolyázó egyesület — mint megirtuk — azzal tüntette ki volt elnökét: dr. Löcherer Tamást, hogy 20 éven keresztül kifejtett nagy munkássága elismerésül őt tiszteletbeli elnökké választotta. Az erről szóló szép díszoklevelet, melyet Schlosz Lajos áll. tanító igen csinosan rajzolt meg, folyó hó 21-én adta át Kolbay Sándor elnökkel élén dr. Kálniczky Géza pályafelügyelő, dr. Kármán Aladár titkár, Kraysell Miklós h. pályafelügyelő és Kishonthy József vál. tagokból álló bizottság. Az elnök lendületes beszédében méltatta az ünnepeket igazán odaadó és sikeres működését, mire dr. Löcherer megleghangú köszönetet mondott a becses kitüntetésért.

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter Kertész Lajost m. kir. állatorvosná nevezte ki s Bánréve székhellyel meyei állatorvosaink közé osztotta be.

A hivatalos lapból. Hubay Béla a tornallyai kir. járásbíróvágot aljegyzője a XI. fizetési osztály első fokozatába lépett elő október 1-től kezdődőleg. — A kassai kir. itélő tábla elnöke Taub József tornallyai kir. járásbíróvági joggyakornokot ideiglenesen a rimaszombati kir. törvényszékhez helyezte át.

Koburg Fülöp herceg vadászata a balogi uradalomban a kedvezőtlen időjárás mellett is — mint halljuk — elég eredményes volt, a mennyiben 40 vadsertést, 20 szarvast, 12 dám vadat, 50 nyulat és egy rókat lőttek. A vadászaton Koburg Fülöp, Agost és Lipót hercegeken kívül Wurmbrand gróf, Marikovszky Géza urad. tisztartó, Csaszakóczy urad. főerdész és Kolbenheyer urad. erdész vett részt. A kir. herceg f. hó 18-án Feledről utazott el.

Eljegyzés. Derekas János rimaszombati kereskedő eljegyezte Gál Paulinát Dobsináról.

Halálozás. Egy tisztos polgárasszony: Cseh János és Cseh István polgártársaink édes anyja: özvegy Cseh Andrásné hunyt el f. hó 20-án, 76 éves korában. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében!

Dankó Pista köszönete. Dankó Pista, kinek javára Kalocsay Lajos zenekara városunkban zeneestét rendezett, meleg hangon írt levelet intézett hozzánk, melyben hálás köszönetét fejezi ki úgy az est rendezőinek, mint a város közönségének. Ha az Isten — úgy mond — visszaadja egészségét, személyesen meg fogja köszönni a nagy jóindulatot, melylyel e város iránta viseltetik. Adja Isten, mi is szívünkbeli kívánjuk, hogy Dankó Pistát virulag egészségben itt üdvözölhessük körünkben!

Adakozások. A „Rimaszombat és Vidéke jótékony Nőegylete” által rendezett karácsonyfaünnepélyre még a következő adományok folytak be: Farkas Zoltánné 10 kor., özv. báró Luzénszky Henrikné 4 kor., özv. Breznay Istvánné 5 kor., Gaál Emilné 2 kor. és ruhánemű, özv. Kubinyi Kálmánné 2 kor., Terray Istvánné 2 kor., Feketéné Otte Hedvig 1 kor., özv. Hennyey Kálmánné 1 kor., Loysch Ödönné 2 kor., Sz. Gy. 1 kor. Fogadják hálás köszönetünket.

Ipariskolai szakfelügyelők kinevezése. Eddig a tanfelügyelők ellenőrizték az iparos tanonciskolákat, most Wallace's Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, bár szerény anyagi eszközökkel, de kezdetnek mégis elég szép tiszteletdíjjal szervezett felügyelői állásokat, még pedig 20 ilyen állást, tízennegyét az iparos tanonciskolák fölött és hatot a kereskedelmi tanonciskolák fölött, mindenik több megye területén fogja a megfelelő iskolákat vizsgálni. — Lukács János kassai állami felső ipariskolai tanár Abauj-, Zemplén-, Gömör- és Borsodmegyék legtöbb iskolája fölött fogja a gyakorlati felügyeletet. — Perjessy László szegedi felső keresk. isk. igazgató a szegedi, szabadkai, ujvidéki, zombori, makói és hódmezővásárhelyi keresk. tanonciskolák felett fog felügyeletet gyakorolni.

A karácsonyi kinevezéseknek ez idén kevés vasutas örvendezik. A miskolci üzletvezetőség tisztviselő karából minket érdeklő következők léptek elő fizetési fokozatban: Vidats János miskolci üzletvezetőségi osztályfőnök, Tóth Gyula rozsnyói állomásfőnök, Palásty József füleki állomásfőnök, Schmeisz János nyustyai állomásfőnök, Majzler Miksa bánrévei fogalmi hivatalnok.

A kaszinó választmány folyó hó 20-án Kubinyi Aladár elnöklelte alatt látogatott ülést tartott, melyen az elnök bejelentette, hogy a három évi ciklus lejárt, s így a kaszinónak újra kell alakulnia. A választmány a 3 évre való új alakulást a régi kötelező alapján határozatilag kimondotta s az ívet már körözik. — A könyvtári bizottság jelentése tudomásul vétetett s az elnök bemutatta az összeállított új jegyzéket; Zachar Gusztávnak, ki a könyvtárt rendezte, köszönetet szavaztak s őt megválasztották rendes könyvtárnokká; ki a könyvek kiadásának idejét a kaszinóban közzé fogja tenni. Új lapok rendelését is elhatározta s a könyvek kiadására nézve új intézkedést tett a választmány, a mennyiben helybeliek egyszerre csak egy, vidékiek három művet kaphatnak, ha a helybeliek családtagjai is olvasni akarnak, úgy fejenként és negyedévenként egy koronát kell fizetni, ezért egyszerre egy-egy művet kaphatnak. Értékes, tudományos munkát csak átvételi elismervény ellenében adnak ki. — Végül új tagokként felvették: Bérczy Elek, báró Luzénszky István, Hoffman Frigyes, Illgner Nándor mentelep-parancsnok, Stögermajer Lajos főhadnagy, dr. Törkötly József és Pongrácz Dezső. Ezzel az ülést véget ért.

Vadászat. A rimamurány-salgótarjani vasműrészvénytársaság nagykiterjedésű erdőbirtokának szelcei részében e hó 17—19-én sikerült vaddisznó vadászatot rendezett. A vadászaton résztvettek: gróf Wurmbrand Vilmos, Bloch Ferdinánd, Hanvay Zoltán, Fáy László, Fáy Gyula, Máriaassy László és Máriaassy Gyula mint

vendégek. Marton János jogtanácsos, Koreny Gyula és Bobok Tivadar erdőmesterek, Aronffy Ernő főerdész, Mitske Gusztáv és Glóser János erdészek, társulati tisztviselők. A három napig tartó vadászaton, a melyen a vadász-társaság a szelcei vadász-házban volt elszállásolva 14 darab vad sertés, ezek között 2 darab hatalmas példány vadkan lett elejtve. — A vadász-társaság a kemény hideg idő dacára kitünően mulatott.

Égészségtani vizsga. Dr. Schweitzer Arthur fümei gyakorló orvos — az itteni vásárbérlő szorgalmas és képzett fia — mint halljuk a középiskolai égészségtan tanári vizsgát sikerrel letette.

Az értesítőket, melyek a tanulók négy hónapi szorgalmáról és viselkedéséről visznek hirt, a szülők ez évben csak a karácsonyi ünnepek után kapják kézhez. A helybeli egy. prot. főgymnasium tanári karát u. i. ez ujításra az az emberbaráti gondolat, az a nemes érzés vezette, mely azt óhajtja, hogy a karácsonyt: a keresztény világnak e szép ünnepét zavartalan örömben, boldogságban ünnepelhesse meg minden szüle (!) és minden gyermek, — jó és rossz egyaránt. Hiszen a karácsony-est — a szeretetnek e legszebb ünnepe — úgy sem arra való, hogy azon jutalmazzuk a jókat és büntessük a rosszakat és büntessük a szegény, ártatlan szülöket! A szülői szeretet melege pedig még nagyobb szükségű van azoknak, a kiket a könnyelműség, a meg gondatlanság, a gyermekes kényelem-szeretet a jó utrol elantorított és veszélyes lejtőre vitt! Ha majd látják, érzik szülöik nagy szeretetének zavartalan és őszinte megnyilatkozását — s ezt a rossz bizonyítvány eddigélgé meggátolta! — hisszük, hogy a legnagyobb részük érzésvén hálatlanságukat, megjavul, megtér. E reményünkben és hitünkben üdvözöljük a nemescélú ujítást.

Szilveszter este. A „Polgári Olvasókör”-ben mint minden évben, most is megünnepük az évszázad Szilveszter-estét. A kör helyiségében ez alkalommal thea-estélyt rendeznek egy korona belépti-díj mellett s a mulatság iránt a kör nagyszámu tagjai élénk érdeklődést mutatnak.

Tanzerek. A helybeli állami elemi iskola részére a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 400 kor. értékű fizikai és vegytani tanzereket küldött.

A villamos világitás mégis meg lesz február elejére! A társaság derék munkásai, szerelői, élükön az udvariasságával közkedveltségnek örvendő Bokody főszereplővel időt és fáradságot nem kimélve buzgó munkálkodnak a csikorgó, hatalmas hidegben is, hogy legalább a közvilágítás felszerelésével a kitűzött időre elkezdülhessenek! E szorgos munkának dicsérendő eredménye lesz az, hogy az új esztendő már városunkat új fényben, villamos világitásban fogja találni. E napokban már felrakták az oszlopokra a csinos, kékszíni vastartókban nyugvó fényoszlopokat, melyeknek közepéből már csupán az izzólámpák hiányzanak. Ma-holnap kifeszítik az izzólámpákat is, melyek közül az egyik a pénzügyigazgató-szolg. és a Samarjay-ház között, a második a Rózsa szögletén, a harmadik a polgári leányiskola mellett és végül a 4-ik az új megyeház és a törvényszék körül fogja szórni hatalmas fény sugarait. Már a magánvilágitásra szolgáló hálózatot is bevezették több lakásba s nemsokára elkészülnek a többiekkel is. Figyelemztetjük a közönséget azon fontos körülményre, hogy a társaság a bevezetésnél felajánlott kedvezményekben csak azokat fogja részesíthetui, a kik a bevezetést január 1-éig megrendelik!

Jégpálya-mizériák. A rimaszombati jégpályát elérte a veszedelem, melyről mult számunkban megemlékeztünk. Vasárnap reggelre elöntötte a jeget a földből kiszivárgó talajvíz úgy, hogy az egyes vezetősége kénytelen volt még aznap határozni a jég megmentése tárgyában. Hosszas és jól megfontolt tanácskozás után megállapította az egyesület, hogy a jég-mizéria oka abban rejlik, hogy a jég igen alacsonyan áll, alatta nincs víz vagy a talajvíz befoglalására szolgáló hely s így nem áll egyéb hátra, mint új vizet bocsátani a pályára, legalább oly magasságban, hogy alatta a víznek némi lefolyása lehessen és hogy egy magasságban álljon a Rima vizével, mely a kavicsos, homokos talajon el van terjedve és a hajcsövesség törvényénél fogva a Rima vizével egy magasságra törekedvén, az alacsonyan álló jégpályát elönti. Az így megállapított baj elhárítása végett vasárnap estétől másnap reggelig vizet bocsátottak a pályára, mely most néhol, különösen a Tamásfala felé eső oldalou körülbelül 25 cm-terrel magasabban áll. Hala a kedvező hideg időnek már hétfőn reggel vastag kéreg fagyott a pályára úgy, hogy karácsony első napján bizonyára meg fogják nyitni ismét a közönség részére, ha egy újabb vízbugyogás el nem rontja a most már igazán szép, sima jégpályát. — Megjegyezzük, hogy az egyesület intéző körei némileg röstellik ezt a nagy jég-mizériát — bár nincs okuk — s egyik szellemes emberük a folytonos kérdőzködésre: van-e jég, nem akarván a „nem”-mel felelni, mindig azt feleli: „van hát, . . . de csak a hölgyek szívében!” És igazsága van! Majd a 3-iki thea-estélyen kiderül.

A forgácsfalvi eset. Mint már megirtuk Holics Elek és Benyus András ellen dr. Zboray Miklós budapesti ügyvéd által képviselve Raacsák József és 66 közbirtokossági tag sikkasztás és a btkv. 392. §-ba ütköző okirat hamisítás büntetése miatt a rimaszombati kir. ügyészségnél feljelentést tett, melynek indítványára Cseh István központi vizsgáló bíró elrendelte a vizsgálatot. Vizsont Holics Elek is feljelentést tett Kurta Gyula György és ifj. Naszály József ellen hatóság elleni erőszak büntetése miatt, mely ügyben a vizsgáló bíró szintén elrendelte a vizsgálatot. Ezen együttesen folytatott vizsgálatok elrendelése ellen Holics Elek és Benyus András, továbbá Kurta Gyula György és ifj. Naszály József felfolyamodással éltek a kir. törvényszék vádtanácsához. A központi vizsgáló bíró az iratokat elbírálas végett már felterjesztette a vádtanácsához, mely a vizsgálat folytatása vagy megszüntetése iránt még talán e hét folyamán határoz.

Táncmulatság Putnokon. A putnoki kereskedő- és iparos-ijjak 1903. évi január hó 4-én a „Vám” vendéglő tánctermében a putnoki szegény gyermekek felruházására táncmulatságot rendeznek. Belépti-díj személyenkint 1 kor. 60 fillér; családjegy 4 kor. Kezdeté este 8 órakor.

Gömör-Kishontvármegye naptára az 1903. évre éppen most jelent meg érdekes, dús tartalommal. Ara 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben.

Műkedvelő előadás Klenócson. A klenóci műkedvelők társulata f. hó 27-én, a városháza tanács-termében, a klenóci műkedvelők színpadjának javára színelőadást rendez. Színe kerül: a „Rendelő óra” eredeti vigjáték 1 felvonásban, írta: Almásy Tihamér. Ezt követi: „A kis mama” vigjáték 1 felvonásban, írta: Karczag Vilmos. — Végül előadják: „A miniszterelnök bálja” című egy felvonásos vigjátékot. — Az előadást táncmulatság követi.

Adakozás. A mostani téli időben, a mikor minden emberből, a ki eddig csak szegény volt, egyszerre koldus lesz, a kinek panaszja, jajsza, sirása betölti a fagyos levegőt, jól esik tapasztalunk, hogy vannak még jószívű, szánalom és részvét érzetével bíró emberek, kik a szegény, árva és elhagyott gyermekeknek segítségére sietnek és ezt a végtelen téli nyomort némileg enyhítik. Most is, mint minden esztendőben a tiszolci állami iskolába járó szegény gyermekek felruházására a következők adakoztak: Frank Dániel 4 kor., Wollák Lipót 1 kor., Trajtler János, Setina János, Setina Matild, Cseh István, Kohn Albert 2-2 korona, dr. Schwarz Márk 5 kor., Hauesz Sámuel 2 kor., Lopejszki Károly 1 kor., Rácz Endre, Kasparik Miksa, Kriska János 2-2 kor., Grünmann Ármán 1 kor., özv. Ambrózy Józsefné 2 kor., Kuchta Sándor, Stevko György, özv. Filasz Szaniszlóné 1-1 korona, Ungár Mór, Freimann Henrik 2-2 kor., özv. Korbely Samuelné, Zajacz János 1-1 kor., Prandi János 2 kor., Katona János, Sutyák László, Schwarz Ferencz, Karczag József, Kubinyi Gyula 1-1 korona, Botár Gyula 10 kor., Marek László 2 kor., Zelenka Emilné 1 kor., Hosztek Ede 2 kor., Lányi Róbert 10 kor., Hlavaj Adam 1 kor., Kamm Ede 5 kor., Fürst András 2 kor., özv. Medzibrodzkyne 40 fillér, Müller Mór 60 fillér, Györi Matyas 1 kor., Oderwald József 50 fillér, ifju Takács Dániel 2 kor., Basilidesz János 20 kor., Latinak Rudolf Ploszkórol 20 korona. — Fogadják a szíves adakozók a szegény gyermekek nevében legtorróbb köszönetet, a Mindenható fizesse nekik e könyöradományokat ezerszeresen. — Tiszolc, 1902. decz. 18. *Handk Manó.*

Nyilvános nyugtázás. A nagyrőcei dalos-kör folyó hó 7-én tartott hangversenyén felülfizettek: Lamos Lajos 2 korona, dr. Hritz Lajos 2 korona 50 fillért, dr. Vieszt Károlyné 2 koronát. — Az összes bevétel volt 329 korona. Megemlítjük még e helyen, hogy az ezen alkalommal tartott színelőadás is kitűnően sikerült. Steglehner Etelka, Smitt Berta és Csizy Ida kisasszonyok ügyes játékkal megnyerték a közönség tetszését; kiknek a dalos kör közreműködésükért, az est sikerének emeléseért díszes elismerő nyilatkozatot nyújtott át.

Szerkesztői üzenet.

Lapunk tisztelt munkatársainak és olvasóinak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

K. Z. Rimabánya. A vers elkészett, a tárczák pedig mesze áll a „szomorú história” mögött, nem közölhető, maradjon csak a „szomorú históriák” mellett.

Almágyi bor.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint **Deák Ferencz-utca 8. szám** alatti emeleti lakáson almágyi szőlőben termett ez ideig saját termésű és ez időszerint kiváló jó minőségű **uj boraimnak**, a melynek tiszta és hamisítatlan valóságáért kezeskedem, pecséttel üvegekben eladását a mai napon megkezdtem. **Ára üvegenként: 35 kr. Palaczkokra külön 5 kr.** fizetendő.

Kitűnő zamatú **ó — peccsenye — bornak**, a mely valóságos gyógy-bor, **üvege 50 kr.**, melyre külön 5 kr. fizetendő.

Vidékről 56 literen felüli mennyiség vételénél literje 4 1/2 krval, a fogyasztási adóval olcsóbb.

Benyó Béla, bortermelő.

Hirdetmény.

7236. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **kismártoni takarékpénztár** végrehajthatónak kiskoru **István János** és **Zsóri János** vevők elleni visszarverési kérvénye folytán **István Lajos** és **István János** végrehajtást szenvedő elleni 3200 korona s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Bellény községben fekvő s a bellényi 21. számú telekjegyzőkönyvben 4. I. 2-23. sorszám alatt foglalt **István Lajos** és **István János** 1/4-ed urbéri külbirtokára 1724 korona és

a bellényi 29/1. számú telekjegyzőkönyvben foglalt **István Lajos**, **István János**, ifju **Husztli István** alsó, **Csebők Pálné** szül. **Husztli Julianna**, **Husztli Mihály** és **Husztli Terézia** 14. hrzi számú beltelkére és azon épült 13. sz. alatti házra és melléképületekre 740 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1903-ik évi január hó 19-ik** napjának délelőtti 10 óráját Bellény községébe, a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 172 kor. 40 fill. és 74 koronát készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60-ik törvényzikk 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint tkvi hatóság 1902. évi november hó 22-én.

Pongrácz, kir. tszéki bíró.

Imakönyvek, énekes-könyvek, képes-könyvek, ifjúsági iratok, albumok, emlékkönyvek, levélpapírok díszes dobozokban, tárcza-naptárak, karácsonyfa-díszek, tehát a **legszebb, legkedvesebb és legolesőbb karácsonyi- és ujévi ajándékok**

kaphatók:

RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedőnél Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 8.

Árlejtési hirdetmény.

Az államilag segélyezett **rimaszombati egy. prot. főgimnázium** részére létesítendő kétemeletes épület felepitéséhez szükséges, összesen 238000 koronával előirányzott föld, kőműves, elhelyező, kőfaragó, vas, ács, eserepítő, bádgos, szobrász, asztalos, lakatos, mázó, üveges, szobafestő, kályhas munkák elkészítésére, illetőleg szállítására a következő feltételek mellett nyilvános árlejtési hirdetettik:

1. Az árlejtésben csupán oly szakértő iparosok vehetnek részt, kik magyar állampolgárok, s a kik iparuk gyakorlásához hatósági engedéllyel bírnak.

2. Az ajánlat az egész építkezésre együttesen, azonban a vállalati részeknek munkacsoportok szerinti külön kitüntetés mellett adandó be. E mellett szabadságában áll egyes vállalkozóknak egy, vagy több munkacsoportokra is külön ajánlatot beadni.

3. A munkákra vonatkozó munka-kivonatok és ajánlati minták, a vállalkozók rendelkezésére bocsátatnak, akik kötelesek abba tájékoztatásul szolgáló egységárait beiktatni, a végösszeget pedig úgy számjeggyel, valamint betűvel kiírni. Csakis azok az ajánlatok vétetnek tekintetbe, a melyek a kiszolgáltatott eredeti íveken tételnek.

4. Az egy koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok, valamint annak megfelelő s bélyeggel ellátott mellékletei, legkésőbb **1903. évi február hó 7-én déli 12 óráig, a rimaszombati egy. prot. főgimnázium igazgatói irodájában adandók be.** Az ajánlatok meg az nap délután 2 órakor nyilvánosan fel fognak bontatni.

5. Később érkezett, vagy távirati uton küldött, kelőn ki nem állított, vagy pedig utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Tartozik az ajánlattevő vállalkozó az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt, mely szerződéskötés esetén 10%-ra felemelendő, a rimaszombati takarékpénztárnál legkésőbb 1903. évi február hó 7-én délelőtti 11 óráig, a vállalati feltételekben körülírt módozatok és kikötések mellett, akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapirban letenni és az erről szóló nyugtatványt az ajánlathoz esatolni. Készpénz, vagy érték-papir az ajánlathoz nem esatolható.

7. Tartoznak a vállalkozók a vállalati általános és különleges feltételeket és ezen árlejtési hirdetmény egy példányát elfogadásuk jeléül aláírva ajánlatukhoz mellékelni, vagy pedig azoknak egy példányát **Tóth Béla tervező építész irodájában Rimaszombatban.** az ajánlat beadása előtt aláírni, annak jeléül, hogy azokat ismerik, és a menüjében a munka kivételével megbizatnak, magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

8. A feltételek és tervek a fentebb említett építész irodájában, naponként d. u. 3-5 óra között megtekinthetők. Ugyanott az ajánlattevéshez szükséges összes nyomtatványok a sokszorosítási önköltségek megtérítése mellett kaphatók.

9. Az igazgató-választmány fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az összegre való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Rimaszombat, 1902. december 20-án.

Az igazgatóság.

Eladó takarmány.

Néhai Hennyey Kálmán örökösének birtokán nagy mennyiségű **széna, sarjű és tavaszszalma eladó**; mind a legelső minőségű.

Az ár felől felvilágosítást nyújt: **Hennyey Kálmán** Rimaszombatban. 1-2

Hirdetmény.

487/7. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi L. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1902. évi 3771. számú végzése következtében **dr. Cziner Miksa** ügyvéd által képviselt **Szalay Józsefné** javára **Borics János** ellen 240 korona elvont haszon erejéig 1902. évi október hó 6-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 802 koronára becsült ingóságok u. m.: gazdasági állatok, felszerelések és takarmányok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. bíróság 1902. évi V. 487/7. sz. végzése folytán 240 korona elvont haszon és eddig összesen 141 kor. 94 fillérben bíróság már megállapított követelések erejéig Osgyánban, alperes lakásán leendő eszközölésére **1902. évi december hó 31-ik** napjának délelőtti 10 órája batáridőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Rimaszombat, 1902. évi december hó 16-án.

Gregor Károly, bír. kiküldött.

Kiadó lakás.

Magános udvar, az Erzsébet tér közelében — Sziujártó-utca 25. szám — négy szoba, konyha, kamara és egyéb mellékhelyiségekkel bíró lakás **1903. év február hó 1-től** kezdődőleg bérbé adatik. — Bővebb értesítés nyerhető. **Soós Ferencz** építésznel. 1-2

Kárpitos és diszitő.

Alulírott tisztelettel ajánlja fel szolgáltatékességét a nagyérdemű közönségnek mindenféle

kárpitos és diszitő munkának

izléses kivitelbeni elkészítésére.

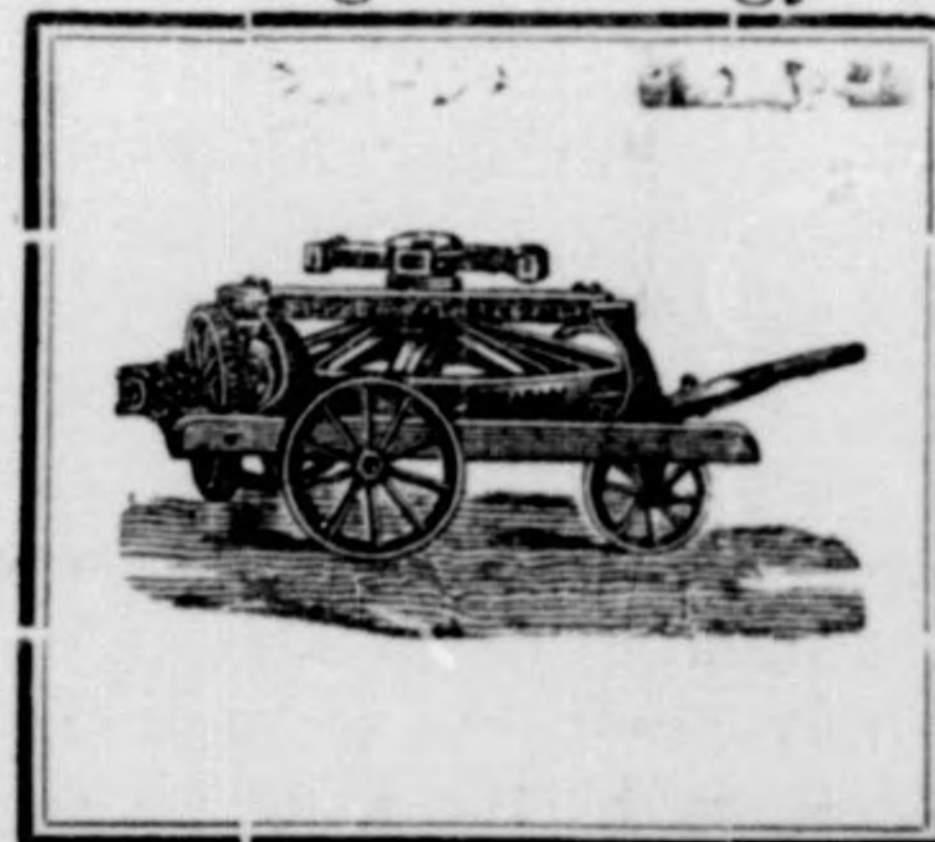
Szíves pártfogást kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Schnitzer József**, kárpitos és diszitő.

Lakásom: Rimaszombat, Kossuth-utca 10. sz. a.

FLEISCHER és TÁRSA

gazdasági gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírű gépeit, nevezetesen:

Szecskaavágókat, kézi- vagy

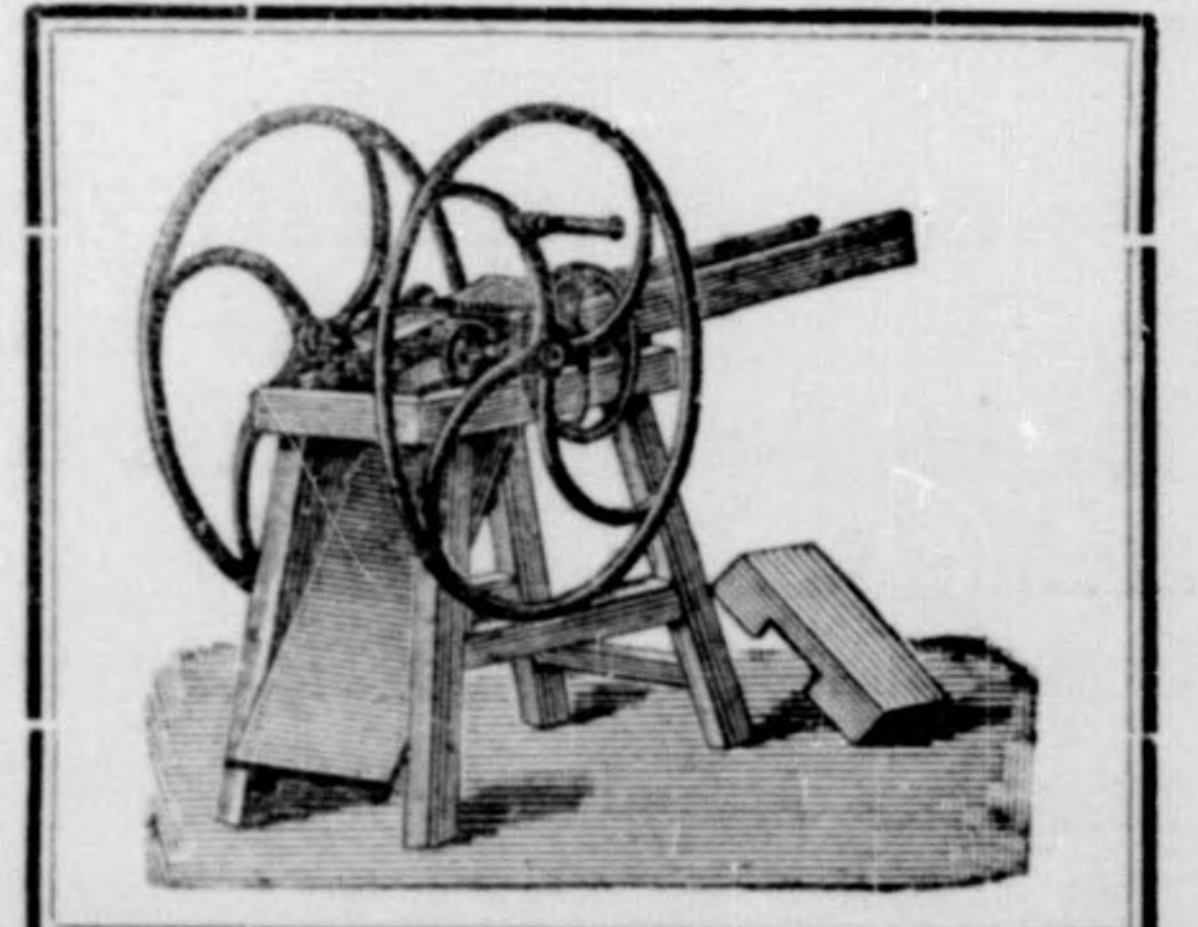
járgányhajtásra.

Répvágókat és tengermorzsolókat.

Olajsajtolókat és olajmagpörkölőket.

Olajmag-zúzókat, továbbá

Őrlő és daráló malmokat,

Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket,

szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat,

malom- és szeszgyár-berendezéseket stb.

5-6

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. — Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődékné gyártmányai árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.

A bölcso.

A karácsony ünnepe minden esztendőben a bölcso fölé állit bennünket, a bölcso fölé, a melyben ma is isteni titkok szenderegnek, a mely felett ma is nyitva áll az ég, a melyhez ma is lejárnak a nagy örömet hirdető angyalok s a mely előtt ma is térdre borulnak és ihletes szemlélődésbe merülnek pásztorok és bölcsek épen úgy, mint a betlehemi nagyszülött jászol-bölcsője felett egykoron.

És hát hol is van inkább helye az ihletes szemlélődésnek, mint a bölcso és koporsó felett, hol találkozunk a gondolatok szertelenebb végtelenségével, mint a földi lét eme két végpontjánál, mint a megnyílt és bezárult ajtó előtt? Honnan jöttünk, hova megyünk? Ezeket a kérdéseket veti fel előttünk ez a két határpont és az ezekre megfelelő válaszok bizony csak isteni, ihletes kijelentés által juthatunk el és méltán tarthatjuk emberi testbe öltött Istennek, testté vált igének azt, a ki a honnan és hova kérdésre megnyugtató felvilágosítást nyújt.

Légy áldott Bethlehem isteni gyermeke, a ki bevilágítottál a lét eme nagy titkaiba! Az ég szülöttje voltál te, angyal hozott alá a földre és ennek tudatában milyen jól esik arra gondolnunk, hogy a mi születésünk kulcsa is nemesak a földi szülékben van, hanem ott van első helyen és mindenekfelett a minden dolgok teremtojének és kútfejenek hatalmában is, a ki mint a természeti világban az elemek által, úgy az emberek világában földi szülék közvetítésével biztosítja a képét viselő lények fennmaradását.

Minden születésnél a test és lélek, az ér-zéki és szellemi tartalom egy bizonyos mennyisége jön egymással az ember egyéniségét kialakító egység összefüggésébe, de hogy a kettő minőség- és erővegyülete mily mértékben keveredjen össze, ehhez már csakugyan láthatatlan, felsőbb hatalom ellenőrizhetlen és módosíthatatlan befolyására van szükség. Minden ujszülött a maga testével, lelkével, érzelmével és összes érzékletével valósággal Istennek csodája, a kiken Isten teremto ereje és bölcsessége a maga teljes frissességében áll szemünk előtt. És ez az isteni csoda ott röpked a bölcso körül is. Ott van az a csoda, a vajadás lelket reszkettető aggodalmában és a szerencsés felocsodás ama boldogságában, midőn a teremto nagy munkájában segédkezett anya, szívére ölelheti élő új szülöttjét. Minden jó lélek áhitattal nézi az Istennek ragyogó csillagait, de micsoda ez a nézés ahhoz képest, mikor az édes anya gyermeke ragyogó szemének mennyországába pillanthat bele? Szerencsés ember az, a ki elmondhatja: ez az én házam, ez az én telkem, ez az én kenyérem, de mi ez ahhoz képest: mikor azt mondhatja a szüle: ez az én gyermekem? És milyen csodálatos az is, hogy az a gyermek apja, anyja képét viseli és mégis elüt tőle testileg, lelkileg, jellemileg és egy egészen külön egyéniség marad. Aztán az is milyen csodálatos, hogy a milyen gazdagul születik az ember a többi teremtmények felett, más tekintetben meg messze mögöttük marad. A születés utáni első napokban nincs gyámoltalanabb teremto a földnek az Isten képét viselő embernél, a ki élete negyed-részt, sőt a harmadát úgy tölti el, hogy még csak azt sem mondhatja: a magam embere vagyok, milyen végtelen bölcsesség nyilvánul ebben az intézkedésben, hogy a mit az isteni kéz az alkotásnál bevezetetlen hagyott, annak kialakítását, tovább fejlesztését rábizzza a szülei szeretetre s ez által őket az alkotó hatalom részeseivé teszi; de egyúttal alkalmat ad arra is, hogy a szülék és gyermekek szíve az örömet végzett nevelési és ápolási gondok közepette gyémántkapcsokkal fűződjenek össze.

Milyen boldogító azért tudni azt, hogy léte-lünk fonala Istenből indul ki, hogy mi Isten teremtményei vagyunk s ha ez a fonal megszakad is a földi világra nézve, de fennmarad az örökkévalóságra nézve.

Áldott légy isteni gyermek, a ki nekünk világosságra hoztad a bölcso és koporsó eme titkait. Sietnek ma hozzád a gyermekek, mert hallották biztató ígéreted: engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, mert ilyeneké a mennyeknek országa; sietnek hozzád a szegény pásztorok, mert hallották, hogy te a szegényeket lélekben gazdagokká teszed; sietnek hozzád a bánatba merült lelkek, mert hallották, hogy te megennyhited őket. Emberiség nagy karácsonyi ajándéka ne bocsásd el őket ma karácsonyi ajándék nélkül. Ne rejtse el ma magad senki elől, a ki téged igaz hittel keres. Találjon meg téged ma minden vágyó kebel és találja meg nálad az emberi lét nagy titkainak kulcsát.

Ruszkay Gyula.

Szent hangok . . .

Igaz Isten! ígéretedben Válozhatatlan, mindenekben. Mindenható! nagy és örök! Kit szent hitünk a magas éggel Köt össze; ki fény-dicsőséggel Uralkodol ég s föld fölött!

Te alkotál, szent hitünk mondja Földön mindent! fűszál, fa-lombja, A dús virány, nyiló szírom Szavadra lett; napja, holdjával A menny milliárd csillagával, A fény-homály est-hajjalon.

Te adod a fényt, te az árnyat. Kihez buzgó fohász, imának Szárnyán lelkünk epedve száll. A kit keres epedve, vágyva; Nap, hold s a csillagok honába. A végtelen sugárinál.

Bűn átka szállott a világra, Bűnben fogant; árnyba, homályba Temetve volt a föld soká. Az ember vétke súlyát nyögte, A míg az éjet nap követte. Szabadítót küldél alá.

Szabadítót te szent fiadban, A hit szülte igaz Krisztusban Ki bűneinkért szenvedett. Kínos halált a gyász halmának Keresztjén ott a Golgotának. Váltásunk lőn az a kereszt.

Hulló vérében a világnak Példát adott a szabadságnak Hit, szeretetnek élni itt. S halni ha kell, sírt, gyászt nem félt, Oh add: legyen örökre élő Bennünk a szeretet, a hit!

Ihlesse lelkünket a fénynek A szeretet nagy ünnepének Aldása! száljon az ma ránk! Legyen lelkünk ujjá szülője A megváltó jászol bölcsoje! Hallgasd, halgasd meg hō imánk!

Borsody Béla.

Karácsony napján.

(Luk. II. 1-14.)

A karácsonyi szent napok évről-évre mindig más és más s mindig új gondolatokat és érzelmeket szülnek bennünk a gyermek Jézus öröndetes világrajtja alkalmából. Olyan ez a karácsonyi történet, mint a kiapadhatatlan forrás, melyből emberemlékezet óta ezernyi ezerek oltották szomjukat, nap nap mellett most ezernyi ezerek meritnek belőle, mi is szüntelen használjuk, még sem fogyatkozik meg életadó vize, utánunk következő ivadékaink is belőle fognak üdülni az idők végtelenéig s az évezredekben át fog tisztán és frissen bözogni az áldott anyaföld kebeléből. Az ily forrás a természetben beállható rendkívüli változások és átalakulások folytán el is tűnhet a föld színeről egyszer-mászor, nem úgy azonban az Isten ígéjének kiapadhatatlan forrása, melyhez ma is milliók járulnak, hogy belőle merítsenek okulást, örömet, vigasztalást.

A milliók közt mi is ott vagyunk s a karácsonyi történet csodálatraméltó ellentétét amulva szemléljük. Ily ellentét: az éjszaka sötétjét áttörő világosság.

Éjszaka, sötét éjszaka borult a földre. A sötét éjszakában az egész világ mély álomba merülve nyugodott! De ime, nagy hirtelen világosság támadt! Nem a hold méla fénye, nem a csillagok szelid sugára, nem valamely üstökös sugárözöne, hanem egy különleges, csodálatos fényesség lángja, melyet maga a mindenható keze gyújtott a sötét vak éjszakában, a világ világossága, az igazság soha ki nem olthatólag lobogó mennyei lángja és fényessége.

Kellett-e az és kell-e ez a világnak? Minden bizonyjal! Lám a világi bölcsek kezdet óta hogyan keresik, kutatják, fürkészik a létnek és minden dolgoknak végső okát s váltig azt nyomozzák, kérdezzetik: mi az igazság? Mert az emberi elme úgy szomjuhozza az igazságot, mint a megfáradt szarvas a csermely üdítő vizét! Miért? Azért mert az igazság szabadság is egy-szersmind éppen úgy mint a tévely és a tudatlanság nem egyéb rabságnál, igavonó szolgaságnál! S megtalálták-e a világ okoskodó bölcsei az igazságot? Ugy tetszett nekik, hogy megtalálták, de az utánuk jövők megmosolyogták téves gondolkozásukat, oldalt hagyták avatag bölcsekedéseket s új igazságot eszeltek ki, melyről meg voltak győződve, hogy az a valódi, holott utódaik azt is a lomtarba helyezték. Ez a lazás keresés, kutatás ivadékról ivadékra ismétlődött, míg végre belefáradva e meddő munkába, a szárnyaszegett emberi elme, tehetetlensége leverő tudatát Pilátussal ismét csak újból kezdte a nagy kérdést: „mi az igazság?”

Igaz, az éjszakában olykor-olykor felgyúladt egy-egy villanás s Isten megengedte, hogy a kutatók lelkében időről-időre az igazságnak némi sejtelve ébredjen, így a pogányság bölcseleinél, még inkább Izrael profétáinál, mely utóbbiaknak látomásai s jóvondolói olyanok, mint a mennybolt csillagai, tündöklők ugyan és fénylők, de az éjszakát nappallá nem varázsolhatják. Ők mindnyájan arra utalnak és hangsúlyozzák, hogy az éjszaka elmúlik s a nép, mely sötétségben jár, lát nagy világosságot.

A jóvondolás beteljesedett! Ama betlehemi éjjel csodás világossága a jászolban szunnyadó kicsiny gyermekre hinti sugárözönét. E gyermek, melynek az ég angyalai zengenek dicsőséget, derüt hoz a mi homályunkba! Mire a gyermek felserdül s férfivá léssen, kitarja az ismeret bölcsességének minden titkait a világ előtt! Mit a bölcsek közül eddig senki meg nem magyarázhatott, ő megfajti a legnehezebb talányt is!

Akarod tudni, az Isten ki légyen? megmondja ő! Akarod tudni, ki vagy önmagad? megmondja ő!

Akarod tudni, miből, miként és hogyan lett a világ minden látható és nem látható teremtményekkel? megmondja ő!

Akarod tudni, hol vette magát a bűn, a gonoszság a világon? megmondja ő!

Akarod tudni, hogyan szabadulhatsz a bűn és a gonoszság zsarnoki igája alól? megmondja ő!

Akarod tudni, mivé, hová leszesz, mi vár reád a halál után? megmondja ő!

Mindezen nagy kérdésekben, melyek lelket gyötör s háborgatják, megnyugtató felvilágosítást nala találsz. A természet fölötti világ titkait, melyekbe emberi agyunk be nem hatolhat, egyedül ő világítja meg előttd, mivel ő azokban egészen otthonos és jártos, minélfogva oly könnyed egyszerűséggel beszél felőlük, hogy szavait még a gyermek is felfoghatja s a ki példázatos hasonlatait csak egyszer hallotta is, soha el nem felejtí, mert oly világosan, oly meggyőzően, oly varázslatos hatással még soha senki nem beszélt s nem tanított a földön, mint ő, ki világosságot hozott az éj sötétjébe és megérdemli, hogy a világ hatalmasai és bölcsei térden hajtsanak előtte, imadják őt és járjanak az ő világosságában!

Jézus világra jövetelének második ellentéte szegénység és gazdagság!

A kicsiny Betlehemben, alacsony istállóban született, faragatlan durva jászol volt bölcsoje, kemény szalma s széna volt első ágyacska, szegényes rongyék pólyái takarják tagjait s védik a hideg ellen első ruházata gyanánt! Igazán sir a lélek bennünk, ha elgondoljuk, hogy az ég alatt a föld színén nem volt senki olyan szegény, mint a gyermek Jézus már születésének első percétől fogva! — Pedig tulajdonképpen gazdag volt annyira, hogy mindeneket fölülmult a gazdagságban, mert hisz Istennek volt a fia, hasonló az Atyához mindenekben, nagyságban, hatalomban, dicsőségben, boldogságban s mégis lám, mennyire tehetetlen, mennyire földhöz ragadt szegény! Csakhogy ő e szegénységet nem okozta magának, sem nem vonta magára az Atya haragjának valamely megérdemlése gyanánt, hanem az Atya, az emberek iránti szeretetből önkényt vállalta magára e szegénységet s megalázta magát a mi emberi ábrázatunk és testünk felvételére, miérttünk s a mi javunkért, hogy gazdagokká tegyen az ő szegénysége által! Mert bizony mi szegények, igen nyomorultak volnánk nélküle! Nemcsak mi, a kik a mindennapi élet ezer gondjaival vagyunk kénytelenek küzdeni s munkálkodásunk mellett is számtalan a mi hiányunk kenyérben, ruhában, pénzben, hanem azok is, a kik vékészámba mérhetik drágaságaikat, ezüstnek, aranynak s tömérdek jószágnak bőségében élven!

Hol van ezen szerencsés társaink gazdagsága? Kincses házaikban talán? Szekrényeikben csupán? S nem egyszersmind szíveikben, lelkeikben is? De mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkében pedig kárt vall? Az ily embernek kincsei között is nagy a nyugtalansága, halála órájában pedig hiába óhajtozik vigasztalás után. Itt kell hagynia minden örömet és gyönyört, melyből másoknak alig juttatott s most vagy a megsemmisülés rideg árnya, vagy a túlvilági élettől való remegés teszi irtóztatóvá végső pillanatait!

Boldogok csupán azok, kiket a szegénynek született Jézus tőn és teszen gazdagokká s a kik — bár földi életviszonyaik szerint ezernyi gonddal és hiánnyal küzdnek is, vagy ha a földi, mulandó javak bőségét élvezik, egyaránt gazdagoknak érzik magukat a hitben, reményben, szeretetben s az ezekből sarjadzó lelki békességben, lelki szabadságban és örövendezésben.

Ha sok munka s kevés eredmény, ha tömérdek fáradozás és semmi jutalom, ha folytonos szolgálat s alig látható elismerés az osztályrésznük, ha jó számdékainkat félreismerik, ha igyekezetünk balsikert arat, ha könyörületünkért hálatlanság a jutalmunk, ha samaritánusi cselekedetünkért meggyanusítottas a fizetésünk, vigasztalód-jék lelkünk Jézus azon hívogató szaván: „Jöjjetek én hozzám, a kik megfáradtatok és megterhelve vagytok és én megnyugosztalak titeket.” Ha szomorúság és bánat felbőli takarják napunkat, vesztesség vesztesség után ha ér s szemünk könnyárban úsznak, emlékezzünk vigasztalása azon szavára: „Imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek.” ugyszintén azon biztosítására azoknak, kik az Istent szeretik, mindenek egyaránt javukra szolgálnak.

Hogy mennyire lettünk általa gazdagok, azt különösen ama legkeményebb tusában, a halál órájában fogjuk tapasztalni s éppen azért emlitem az ő születése történeténél a harmadik ellentétet, t. i. a halált és az életet. Bölcsojében az életet ábrázolja oly világban, melyben minden az elmúlásra emlékeztet, melyben nemesak a mező füve, a rét virága vágatík le s szárad el, uencsak mindaz, a mit emberi szorgalom, munka, művészet létesített, porrá omlik, de melyben magára a teremto koronájára, az emberre is halál, sir, elmúlás vár. A halálnak tulajdonképpen nincs helye a teremto világban, az csak belepota magát hozzánk, mint bűnnek a zsoldja s ha bűn nem volna a földön, a halál sem volna jogában itt. — E jogot a haláltól Jézus el is vette, bitorlott hatalma trónjából kivetette, kiüzte, kikergette! Mint az élet fejedelme, kinek önmagában volt elete, a merre csak járt, úgy hajtotta maga előtt a halált, mint szélvész a felleget. — A hová csak jött, ott megszűnt hatalma a halálnak, ott a vakok szeméről lehull a hályog, a siketek fülei megnyílnak, a némák nyelve megszólal, a belpoklosok megtisztulnak, Jairus halott leánya felnyitja szeméit, a naini útjú kikél koporsójából s Jézus hívó szavára a feloszlásnak indult Lázár előlép sírűregéből!

S ki ő, hogy nemesak a szelek és a tenger hullámai engedelmeskednek neki, de még a halál is tágul előle? Ő az, a kinek élete van önmagában s a ki mint az életnek szabados fejedelme azért jött, hogy életet adjon a világnak s elűzven a halált, feltámaszsa az emberek lelkében a halhatatlanság birodalmát!

Hogyan? . . . Hiszen ő maga is meghala és eltemették! De oly értelme volt-e az ő halálának, mintha mi kényszerülünk fejünket a halál énjára lehajtani? Korántsem! Nálunk ez szomorú kényszerűség, mely ellen tehetetlenségünknel fogva nem védekezhetünk! Ő azonban így szól magáról: „Hatalmam van életemet odaadni és hatalmam van azt ismét felvenni!” — Ő értünk áldozta fel életét, értünk ontotta drága vérést s azért ment a halálba, hogy minket megváltson tőle. A halálnak azonban nem volt felette hatalma, mivel harmadnapon

feltámadott s megjelenvén, tanítványainak mondá: „Én élek és ti is életek, a ki hiszen én bennem, soha halált nem lát, a ki hiszen én bennem, az a halálból életre kelt. Ime ezek a karácsonyi történetnek csodálatraméltó ellentétei, melyekből nemünk örök vigasztalása és reményessége fakad. A ki ez ellentéteket felfogja és lelkébe zárja, az lélekben és igazságban szenteli meg a karácsony ünnepét s megáldja az Ur! . . .

Óh bárha részesülnénk ez áldásban,
Keserveink megenyhülnének,
S örömben vagy leverő gyászban
Zengne ajkunkról hálaének. *Liszka János.*

Beszámoló rigmusok az évfolyamról.

Ez az utolsó szám . . . évfolyamunk vége.
(Istennek dicsőség, embereknek béke!)
Olvasók, vegyétek tartalomjegyzékünk
Egész éven átál mit irtunk, beszéltünk.
El van itt számlálva sok minden egyvögben,
Ami csak összegyűlt szerkesztők begyében
Januáriustól—december végéig;
Lássátok szívesen ime újra még itt
Klapanczia ez csak; nincs jó rim sok közte;
Jó csak a kedvem volt, mely összekötözte;
Mi minden történt itt; semmi két egyforma,
Lássátok mégegyszer, hónapokint sorba.

Januárban áldást az új évre mondva,
(S előfizetésre felhívást csatolva)
Czikkeztünk újévről prózában és versben
S diszpolgártart nyertünk két fő-ministerben.
Óreg jó cselédek jutalmáról írva,
Szükségünk volt bőven tintára, papírra.
Sajnos, kik e hóban szindarabot játsztak,
Ma se érték végit a főfelvonásnak.

Februárban volt az Olvasókör bálja;
Versengett egymással Szombat két bandája.
Méreggettük: hol van kettő közt a mesgye?
Akkor két bandánk volt, később nem volt egy se.
Ifjusági koncert, Uránia színház
Látogatásától volt a keblünk szín láz;
Városi atyáknak volt megfelelése;
Pénzintézetekben kuponok szelése.

Március fehér volt. A jótékony hölgyek
Fehérkeresztjöknek gyűlésére gyűltek.
Fehér volt a husvét, korán beköszöntve;
Fázott, ki öntözött, az is, kit megönte.
Dikció harsogott márczius idusán,
Felharsant nagy „éljen!” ékes szavak tusán.
Hazafias keblek, hogy lecsendesültek,
Restaurációhoz városatyák ültek.
Kibomlott a fehér lobogónak szárnya
S felderült városunk béke-szivárványa.

Áprilisban kezdtek fakadni a rügyek;
Előjöttek: conserv-, villany-s bábaügyek;
Tompaszobor-ünnep előkészítése;
Fuvó-zenekarnak zengő szereplése;
Kálvinisták gyűltek; költözött a trafik;
Lelkesen tapsoltuk K. Hegyesi Marit.
Mehetett színházba, a ki unatkozott.
E hónapban a hold egyszer fogyatkozott.

Május szép havában bimbózó virágok:
Polgárba járó kisebb-nagyobb lányok
Tündér-mezben zengék, hogy eljött a tavasz.
(Csak a papák ajkán hangzott némi panasz.)
Az esküdtzék tárgyal; a kuglizók nyiltak;
Majalison azó fiúk, lányok sirtak;
Doktor és patikus, míg itt vitakozott,
Tengeren a diák gyomra nyilatkozott.

Juniában immár jöttek a melegek,
Tompának szobránál beszéltek eleget;
Repült a körmönfont ékes próza, óda,
Nagy ebéden fogyott sampánier, szóda.
Élni láttuk e nap még a dalárdát is;
Elvben felállítánk Ferenczy szobrát is.
Megszületett terve új gimnáziumnak,
Diákok e hirre szerteszt vonulnak.

Julius hónapban jótékony nőgyelet
Gyűléséről hoztunk hosszabb cikket egyet.
Majd múzeum-ügyről fogy a papir bőven;
Vannak a fürdőzők nagy levelezőben.
Várgede, Csiz népe Annabálon mulat,
Lutherék gyűlésén békés a hangulat.

Augusztus, augusztus, nyár hő augusztusa!
Nemhiába, hogy nincs tehozzád gusztusa
Se az olvasónak, se a riportnernek,
Napjaid bizony hirt vékonyan termelnek.
Nem is volna rólad most mondani való,
Ha le nem szállt volna itt az a léghajó.
Leszállása közben lenn csüngött horogja . . .
És nem akadt ember, a ki azt megfogja.

Szeptember kezdődik újabb esküdtzékkel;
Tartott négy délelött, délután és éjjel;
Négy nap, négy éjszaka ülték a tanácsot,
El is nyuztak bele két hites tolmácsot.
Majd jött a nagy ünnep; s Kossuth nagy nevének
Emlékére hangzott beszéd, ima, ének.
Hirtelt, hogy Losoncra visznek katonákat;
Mig Szabadka felé vagdallják a fákat.
(Klíónak e hóról fel kell még írnia:
Lapunknak született egy esinos kis fia.
Bár szerkesztők ezért, hogy jött tudomásra,
A felelősséget átruházta másra.)

Hogy *októberben* az új százkoronások
Forgalomba jöttek, im a konzervások
Szépen be is hozták őket forgalomba,
Duplázván a konzerv-részvény számát nyomba.
E hónapban vásár, fürdő s villany izgat;
Patkoló tanfolyam kovácsokat biztat.
Noha lapunk azt is tanítja ellenben,
Hogy kell védekezni a zsiszikek ellen.

Novemberben azért csak a villany a fő;
Szóba minden egyéb csak aztán, ha jó.
Beállott a hideg; meghívelt az ájer;
Befagyott a Dankó, nemkülönben Geyer.
Be a jégpálya is, még pedig fenéig;
Órülnek az ifjak; rég kellett e nékik.

Jó, hogy a csatornánk nincs oly könnyen készen;
Ha már készen volna, most befagyva szépen.

Decemberben a hó, zuzmara és hideg
Minden várakozást jól kielégített.
Folyt a hír a jégről, — nyílttérben a hajsza;
Csókban olvadt fel völgyenyek bajsza;
Nagy vadászatokon puffogott a puska;
Ajándékon törte fejét sok apuska.
Itt vagy, szent karácsony! Nyujts örömet, békét!
Vasas németeknek megértük a végét.

Matolesy Pál.

Hervadt rózsák a kis kertben.

Irta: NÓGRÁDI LÁSZLÓ.

I.

A hosszú udvar hátsó részében, a kis kertre néző szobának lakott Kudorka ur. Az udvarban csak tekintetes urnak szállították s a gyerekek nagy félelemmel néztek rá. Hát volt is mit félni Kudorka urtól: ki nem állhatta a gyerek zajt. Hosszu botját mindig haragosan suhogtatta meg, ha játszó gyerekeket látott az udvaron. Szemöldökét összehonta s olyan ijesztő ábrázata lett, mintha valami éhes tigris lenne.

Egyébként nagyon csendes békeszerető ember volt. Hazajöve a hivatalból bezárkózott a szobájába, nem tett úgy, mint az udvar többi kisvárosi lakója. Dehogyan is ült ki ingre vetkőző pipa szó melletti tereferére az udvarra. Ugy élt a szobájában, mint a medve téli odújában, mintha nem is volna. Csak épen Gerendás asszonyság, a kinek Kudorka ur a szobáját bérelte, ripakodott néha napján a gyerekseregbe, ha zajongtak. Innen tudták, hogy valaki lakik még az udvarban, a ki nem szereti a lármát. No meg onnan, hogy hát mégis csak sok szóbeszéd eredt Kudorka urról.

— Ki és mi szerzet, tanakodtak az udvar asszonyai, hogy nem keveredik közénk? Azután mit csinál a szobájában mindig?

Igy szállott a szóbeszéd nap-nap mellett. Gerendásné asszonyom erős ostromoknak volt kitéve, de hát ő se tudott semmit. Azt mindenki tudta, hogy valami kis hivatalnok a megyeházán, de itt aztán megszakadt minden lánczsem. Sűrű homály következett, melyen áthatolni asszonyi elme sem tudott.

Egyszer mégis valami kis adathoz jutott az udvar legkövérébb asszonya, a Kádár asztalos felesége. Ő az utcabeli Csutkásnétlől hallotta, Csutkásné Seresnétől, Seresnétől már három forrást tudott megnevezni. Hogy a hír honnan jött, biztosan senki sem tudta. Lehetett hát igaz is, nem is. — A kövér Kádárné mindazonáltal úgy adta elő a dolgot, mint a legigazabbat: hogy Kudorka, az udvar lakója özvegyember. Vagy nem is özvegy, m int inkábbfeleségétől elvált.

— Mert volt neki felesége, susogta Kádárné a többi asszonynak, hanem kikapós volt az asszony. Szép volt, de rossz. Elvált tőle, azóta nem szeret senkit, se embert, gyereket, se asszonyszemélyt. Valami szánalom lopozott az udvar asszonyai lelkébe Kudorka ur iránt s ha végig ment az udvaron, még sóhajtoztak is a láttára.

— Szegény ember, mondogatták, pedig milyen derék egy ember, se iszik, se mulató, akár egy angyal.

Egyszer Gerendásné asszonyom annyira merészkedett, hogy szemébe mondta Kudorka urnak a szálló szóbeszédet.

— Igy beszéltek, tekintetes uram, mondta az asszonyság.

Kudorka ur gyöngéden elmosolyodott s száraz, határozott hangon czáfolta meg Gerendásné.

— Nem igaz, mondta. Többet egy szót sem szolt.

Mikor magára maradt Kudorka ur a szobájában, két kezére hajtotta fejét s hosszasan elgondolkozott. A Gerendásné mondása régi dolgok avarát csörgette meg, régi dolgokét, mert hát mégis igaz volt a szóbeszéd.

Mit ne tudnának meg egy kis városban, ha már egyszer az asszonyi elme kutatásra veti magát? Nincsen olyan parasztűz, a miből ki ne kaparnák az üszköt s nincsen olyan mélységes sejtelem, a mibe ne tudnának behatolni az asszonyi szem röntgen-sugarai! . . .

Kudorka ur két kezére támasztotta öszülő fejét, teste meg megrándult, mintha zokogna. Sok minden eszébe jutott. Háta mögött a szürke mult s előtte a szürke jövő. A mi sugár volt az életében, megégette a lelkét, kiégette a szívet. A szürke multban egy üszökké vált, rombadült fészék-ház falai, a boldogság összeomlott templomának romjai meredeznek feléje; előtte pedig él-tének peremén egy sirhant áll, mely elfogja takarni. Közül esik a hiába eltöltött élet, mely nem volt különb az állaténál: dolgozott, hogy élhessen. Egy rózsza se fakadt, mert mindent elölt az első, perzselő sugár, az az egy asszony, a ki szép volt és rossz volt.

Ennek a képét festette elébe a Gerendásné asszony mondása. Kikelt a multból, mint egy kísértet. Nem, nem úgy, inkább mint egy sziren: szép csábító arca Kudorka ur felé ragyogott, mosolygott, bűvös testének egész szépsége a maga kívánatos mivoltjában látszott úgy, mint akkor, mikor még a Kudorka uré volt. A szép asszony mellett állott a bűn vigyorgó arczával s kárörvendőn mutatott asszonyára, a ki hazudott és esalt. S mind a kettőt Kudorka rovására tette.

A Kudorka tekintetes ur kopott, szürke feje mind mélyebbre konyult az asztal fölé, aztán egyszerre hirtelen felcsapódott sápadtan kimerülve. Egy-egy könyv ott csillogott az arcz barázdáiban. Kudorka ur összeszorította az öklét, megcsikorgatta a fogát, letörülte a könnyet s azután megint nyugodt, száraz, hideg lett. Éppen olyan, mint akkor szokott lenni, mikor lassu léptekkel végig megy az udvaron. Lassan, mintha égett romok közt járna s attól félne, hogy tüzes üszökből lép, mely megégeti a lábát . . .

Szemben a Kudorka ur ablakával, a kis kert másik végében a szegény Birke csizmadia lakott. Roszszul ment a mesterség, mivel a paraszt ma már vagy csizma nélkül jár vagy cipellőt hord, mint az urak. Egy nap nagyot gondolt a szegény Birke, hogy ki kelene adni a tiszta szobát. Az asszonya is helyeselte a férje eszméjét. Papírt ragasztottak a kapura, melyben bírül dták a lakást kereső emberiségnek, hogy egy jól butorozott szoba olcsón kiadó. Sokáig kint figyegett a czedula, mégse jött senki, pedig Birke mester, meg a felesége is megálmodták minden éjszaka, hogy gazdag,

finom lakójuk akad, Sok szép tervet kovácsoltak már a szoba árenda rovására. Birke a vasárnapi vig mulatozásokra, Birkéné pedig szíve régi hó szerelmére, egy piros csikos selyem ruhára gondolt. A terv csak terv maradt s az álom az se akart valóra válni. A Birke pár óhajtása lassan a csalódás sohajtatásává lett. Sötét szomorúság ülte meg arcukat és a remény pislogó mécsese is kialudt lelkükben.

Hát im egy napon mégis mi történik. Valaki kopogtatott a Birkeék ajtaján. A Birke pár szíve nagyot dobbant, mikor a jövevény kijelentette, hogy a tiszta szobát akarja megnézni. Birke lelkének nagy örömeben kezét csókolt a lakásnézőnek, mert nő volt. Olyan féle, a kiről már az idő lemosott minden leányos jegyet s nem lehet tudni, hogy nagysága e vagy kisasszony? Vékony, törekeny teremtés volt. Tul az élet üde nyarán. Sápadt, fakó arca jószágos, de szomorú.

A szoba tetszett s alkuba bocsátkozott a Birke házaspárral. Birke égre földre esküdözött, hogy olcsóbban nem adja a szobát, mert akkor ráfizetne és hát, hogy különben se szorul a bérre. Mégis annyira ment, hogy két forintot leengedett s így a tiszta szobába beköltözött Sára kisasszony. Egy vén zongorát is hozott magával, mert zongoratanitással kereste kenyerét.

A Birke házaspár nem tudta hova legyen örömeben, mikor Sára kisasszony hosszú, átlátszó ujjával végig szaladt a zongora billentyűin este. Birke egy kis borocs-kát hozatott, Birkéné pedig egészen ellágyulva könnyezett, keble dagadozva pihegett az ihletől.

— Soha se hallottam ilyen szépet, mondta Sára kisasszonynak s lassan himbálni kezdte elhízott formátlan csipőjét.

Birke odasugta az asszonynak;

— Te, ne engedjünk le a béréből még egy pengőt, igazán fajintos muzsika.

De az asszonya nem is hallotta, lelkét szárnyra kapta a vén zongora bűvös zenéje, arca mosolygott s szeme önfelédten bámult előre, . . . el, el a multba, mikor még nem volt Birkéné, nem volt négy kézcsos fejű gyerek terjedelmes mamája, hanem karesu, fiatal leány. De takaros, de szép ám, bele is szeretett halálisan Birke.

Hát a Birkéné lelke ott járt messze. Birke uram áhitattal bámult s meg-megesővált a fejét, mikor a magasabb élvezet már nem fért bele, a gyerekek mozcizanás nélkül figyelték a billentyűkön szaladgáló keskeny kezét. Sára kisasszony pedig hátra-zegve fejét, lelkesedve játszotta egyik nótát a másik után.

A Birke familiában ilyen hatást tett a Sára kisasszony művészete, de egészen mást a kis kert másik végében Kudorka tekintetes urnál.

Kudorka még nem tudta, hogy új lakó került az udvarba. Nyugodtan olvasta újságát, mikor este hazajött. Szobája ablaka nyitva volt s nesztelenül surrant be az illatos nyári levegő. Egyszerre hirtelen, mint az égből lecsapó villám, a zongora orkáni hangzivatara omlott be az ablakon. Kudorka ur sebzent vadként ugrott fel a váratlan dologra. Előbb azt hitte, hogy csak a feje zúg, de aztán pontos kutatása meggyőzte, hogy a Birke tanyán van a hang forrása. A vér fejébe szökött és éktelen dühbe jött. Nyomban utána tudakozódott a dolognak Gerendásné asszonynál. Ertesülése lejutotta. Vége a csöndnek, a békének, nyugalomnak. Elkeseredve esukta be a szobája ablakát, de hiába, a zongora zúgó hangja áttört ablakon, falon, mintha csak Kudorka urat akarná bosszantani.

Idegesen járkált fel s alá szobájában s arra gondolt, milyen jó volt még tegnap, mikor legföljebb csak egy-egy gyerek visitása zavarta meg szobája csöndjét.

— Csak már megszűnne, mormogta Kudorka ur maga elé. Hej, de oda át meg a Birke házaspár esdekelve kérte Sára kisasszonyt, hogy zongorázzék. Hogy szünt volna hát meg? Kudorka ur boszusan feküdt le s a párnák alá temette fejét. Hiába, csak egyre hallotta a zongora zugását. A harag s elkeseredés keserű gyűlölettel töltötte el a Kudorka ur lelkét Sára kisasszony iránt.

— Átkozott, átkozott, mormogta fogát csikorgatva, megint egy nő, megint az rontja meg a békémet.

S az elkeseredett Kudorkában határozott testet öltött az a szándék, hogy vagy a zongora gonosz mesterének vagy neki el kell az udvarból pusztulni.

II.

Már másnap megkezdődött a csata Birkeék és Gerendásné között, mert Kudorka ur kijelentte, hogyha a zongora tovább is fog szólni, akkor felmondja a lakást. Gerendásné szívesen élvezte volna ugyan a zongora isteni zenéjét, de hát jó volt a jövedelem. Kudorka ur pontosan és jól fizetett mindig, ilyen lakót vétek lenne csak úgy könnyen elereszteni. De hát Birkeék is erősen kapaszkodtak a Sára kisasszonnyal közük szállott szerencsébe.

Szaporán röpökdeket a szárnyas szavak, mert Birkéné és Gerendásné értette a módját. Közbe-közbe megdördült Birke is, de Gerendásné nem ijedt meg. Az udvar is állást foglalt; az asszonyok a Gerendásné lakója mellett, az emberek azonban határozottan Birkeket támogatták.

— No majd meglátjuk, fujta Gerendásné, ki lesz erősebb.

Alig telt el néhány nap, már is különös hírek kezdtek szállodni Sára kisasszony felől. Hogy így, hogy úgy, ilyen-olyan, mert hát sok mindent ki lehet gondolni.

— Hát ilyen személy a Birkeék kisasszonya, sipongott Gerendásné az udvar közepén.

Kudorka ur épp akkor jött haza méltóságos lassu léptekkel haladva végig az udvaron. Figyelmét megkapta a Gerendásné mondása. És megértette, mit akar Gerendásné. Asszonyi furtanggal akarja kiüldözni az udvarból Birkeék lakóját, Sára kisasszonyt. Sok generálist szalasztott már meg a mende-monda, hát még egy gyöngye nővel hogyné birna, a kinek drága a jó hire.

Kudorka ur lehajtotta fejét szobájában s szánalom kelt lelkében a szegény zongorás kisasszony iránt, a ki egész nap löt-fut, hogy megkereshesse kenyerét. Olyan szürke neki is az élet, mint az övé s bizonyára keserűben jut a falat szájába.

Egyedül áll Sára kisasszony is, épp úgy mint ő, Kudorka ur. Talán neki is van romja, hol egy egész élet boldogsága van eltemetve; talán a Sára kisasszony szívé is feldulta valami vihar, valami szörnyű zivatar. Bizonyára szerencsétlen lehet, mert azok szoktak így egyedül bolyongani az élet utain.

Gondolkozott Kudorka ur s már nem haragudott többé a zongorás kisasszonyra. De hát mégis minek jött éppen abba az udvarba, a melyben ő lakik? Az az átkozott zongora, hogy megháborította életének békés esendjét.

Mert a zongora szól minden este. Szegény Sára kisasszonynak fogalma sem volt a háta mögött történő dolgokról. Fogalma sem volt arról, hogy a Kudorka ur lelkét megzavarta S Birkeék csak azért is zongoráztatták, hogy megmutassák, ki az erősebb, hogy bosszantsák Gerendásné.

A mérleg pedig billegett Kudorka ur lelkében: egyik serpenyőben a zongora, másikban a szájalom Sára kisasszony iránt. Közlemben jutott önmagával Kudorka ur; röstelte, hogy miatta keveredik rossz hírbe Sára kisasszony, talán még a városból is kénytelen lesz elmenni. Szerette volna az egész hajszát megszüntetni. De másrészt meg nem akart egy nőért csak legkisebbet is tenni.

Egyszer aztán mégis lebillent a serpenyő és Sára kisasszony javára billent. Kudorka ur kijelentette Gerendásnének, hogy nem bánja, ha zongorázik is a Birkeék lakója, mert már megszokta.

Es elmúlt jó idő, el a nyár, ősz lett. Ősz, mikor a bánatra hajló szív még bánatosabb lesz és erősebben sajognak a lélek sebei. Kudorka ur meg Sára kisasszony eddig egy szót sem váltottak, jóformán nem is látták egymást. Hanem egyszer csupa véletlenségből valamely délután éppen egy időben értek az udvar kapujához. Szót váltottak és a zongorás kisasszony elpirult, Kudorka urnak pedig valami megrezdült a szívében.

Csak éppen addig beszéltek, míg végig értek az udvaron. Es Kudorka ur beemelve szobájába, úgy érezte, hogy jól esett beszélni, jól esett az a néhány váltott szó is.

Azután többször találkoztak nem csak véletlenségből. Kudorka ur szívében is mind vékonyabb lett a jégkéreg, már hevesebben is dobogott, ha Sára kisasszonyt látta. Es kívánta is látni.

Egyszer azon kapta magát, hogy ott áll az ablaknál s a Birkeék kis szobájának ablakára bámul. Jól látta, hogy az ablaknál Sára kisasszony ül ő is néz feléje. Kudorka ur elpirult, mint a csinyen kapott gyerek. Megszégyenkezett és ettől fogva kerülte Sára kisasszonyt. Tiltó árnya a multnak, eleje állt a felesége ragyogó arca, mely valamikor annyi boldogságot adott egy ideig, azután pedig a hosszú évek néma fájdalomát ültette a boldogság helyére szívébe, meg megjelent Kudorka előtt. Sorsa erre az arcra volt írva. Es Kudorka ur nem tudott szabadulni tőle, tehetetlenül vergődött. Fájt a szíve nagyon, lelke ohajtotta a boldogságot, de nem volt se ereje, se bátorsága kérni.

Pedig ott Birkeéknel a vén zongora mellett tőle várta boldogságát valaki. Róla álmódzott a zongorás kisasszony s oly szívesen hajtotta volna fejét a Kudorka ur szürkülő fejéhez.

Nagyot bámult Gerendásné egy reggel, mikor Kudorka ur kijelentette, hogy elmegy tőle lakni. Gerendásné sehogy se tudta a dolgot megmagyarázni.

Es ugy tett Kudorka ur, a mint mondta. Míg holmiját szedték össze, ott állt Kudorka ur az ablaknál s a Birkeék kis háza felé bámult. Nehéz volt a szíve és nagyon, nagyon fájt a lelke. Ugy szeretett volna oda menni a zongorázó kisasszonyhoz, de ugy. Nem, nem volt ereje, nem mert. Csak nézett szótlanul át a kis kerten, hol hervadtak a rózsák. Hervadtak, huldogáltak a szirmuk és egy-egy könyv perdült végig Kudorka ur fakó arcán is.

Eltordult az ablaktól s lassu, száraz léptekkel, lehajtott fejjel ment ki az udvarból, éppen úgy mint más-kor szokta.

Téli mese.

Borongós téli nap vala. Az eget ólom szürke felhők borították. Szilvágy falvának utolsó házában vidám arcu, bodros fűrtü gyermek titokteljesen dugják össze kis fejcskőjüket s fontos dologról tanácskoznak. Arról van szó, hogy miként köszöntsek bátyjukat, ki már három esztendeje elment hosszú vándor útjára s ma érkezik meg. A gyermekek tervezgetése és tanácskozása közben esteledni kezdett. Az édes anya aggódva tekintett ki, a hol a hó szállingózni kezdett s szorongó érzés szállotta meg őt, midőn besötétedett s várva várt fia csak nem jött. Imádkoztak édes kis gyermekeim, hogy szerencsésen érkezzon meg szegény bátyátok szolt, az anya, mire a gyermekek letérdelve csendesesen imádkoztak bátyjuk szerencsés hazaérkezéseért.

Hagyjuk el az imádkozó gyermekeket s az aggódó édes anyát s nézzük meg mit csinál a várt bátya.

Hőlepte uton, vidám fűtyöréssel, kis batyuval a hátán, telt erszényvel a zsebében, kedélyesen lépeget egy vándor legény.

Még messze van attól a helytől, hova igyekszik s a hol ölelő karok várakoznak rá, de fel sem veszi, hisz mi neki az a 3-4 óra, a mennyi még előtte van, naplemente előtt bizton megérkezik. Ekközben a hó lassu pelyhekben szállingózni kezdett, mire az ifju megyorsítá lépteit.

A hó mindegyre sürűbben-sürűbben kezdett hullani, miközben hideg északi szél is kerekedett s a pelyheket az ifju arcába csapkodta, melyet a gyors menet s az éles szél egész pirosra festett. Szorongó érzelm fogta el az ifjut, midőn idő előtt sötétség állott be s teljes nagyságában kitört a hó-zivatar. A vidám fűttyszó elhalt ajkán, rövidke kabátja gallérját felhajtvá gyors lépésekkel sietett előre. De a sikos ut s a szembe erő szél megnehezíté előhaladását. Lábai is fáradni kezdtek s néhol-néhol övig merült a hóba. Álmos kezdett lenni, de eszébe jutott, ha most elalszik, sohasem ébred fel többé s ez új bátorságot öntött lankadó tagjaiba s lassan-lassan vándorolt előre.

Egyszerre kutya-ugatás ütötte meg a fülét. Örömező érzés futott at tagjain; ez csak az ő falujából jöhet. Boldog képeket rajzolva sietett a hang után. Látta a jó édes anyát, kitért karokkal várja rég nem látott fiát s meleg vacsorát, puha ágyat készít neki, hogy semmiben se szenvedjen szükségét sokat nélkülözött fia; látta kis testvéreit mint vigyáztak az ajtóra, hogy a belépő bá-

tyának egyszerre a nyakába ugorhassanak s első szavuk is az: Mit hoztál nekem?

Boldog képek . . . Az ugatás elhallgatott s a vándor tétovázva állott meg; eltévesztette az utat. Korom sötétség állott be; a félelem hideg veritéket esalt homlokára, míg az északi szél megdermeszté tagjainak rugékonyságát; azonban mégis elindult előre. Jó ideig ment már, de hire sem volt a falunak; pedig rég el kellett volna érni azt. A szép ábrándképek eloszlottak s helyüket félelem foglalta el.

Egyszerre mélyen elsüllyedt a hóba. Valami gödör félébe eshetett; ki akart mászni, de oly fáradt volt, hogy ereje cserbe hagyta; aztán itt a szél sem fujt oly erősen; letette hát batyuját, hogy kipihenje magát.

Ujra megjelent a boldog családi kép lelke előtt; ujra látta a jó édes anyát, a kis testvéreket, a párolgó vacsorát, a puha meleg ágyat, azután lehajta fejét kis batyujára, édes álom borult pilláira és elaludt örökre.

A jó édes anya s a kis testvérek még sokáig imádkoztak bátyjuk szerencsés megérkezéseért, — de hiába. Elmúlt az éj s a fiu csak nem jött. Reggel, midőn az idő kiderült az édes anya sejtelenül indítva keresni indult fiát. Lábai gyökeret vertek, midőn a háztól 40-50 lépésre ember alakot látott a hóban feküdni. Közelebb ment hozzá, — megnézi s felsikolt — fia volt; kék ajkai még akkor is mosolyra voltak nyilva, mintha a legédesebben álmódna, pedig a lélek rég elröppent belőle. Szép derült teli nap vala; az eget egyetlen felhő sem takarta. Szilvágy falvának utolsó házában kétségbe esett édes anya s bodros fűrtü kis gyermekek könnyei patakokként ömlenek egy hideg élettelen testre, melyben életet a forró könnyek, a kétségbeesett panaszok nem bírnak kelteni. Csendesesen alszik, ajkai mosolyognak, hisz szerető édesanyjáról, kedves kis testvérekről álmódik . . .

Heinrich János.

Balatoni emlékek.

Este volt a midőn Siófokra értem, 1/2 10-kor indultam a hajóval Almádi felé. — Viharos este volt, mintha csak az én életem emlékei keltek volna nyomomba s korbácsolták volna fel a viznek a nap hevétől lomha, sima tükre. — Sötét éjszaka, a hajót dobáló zúgó hullámok, süvítő szél, a zalai partok erdőszerű hegy-láncait kísértesen meg-megvilágító villám-czikázások, mindezek úgy illettek az én hangulatomhoz; — felkűsztem a hajó parkány szélére, belebámultam a morajló hullámok izgalmas játékába, kavardásába, mintha a Balaton Syrénainak csábos hangját hallottam volna, hogy jöjjenek karjaikba, ők örök irt nyujtanak nekem.

Zuhogó zápor kergetett el, mintha egy másik erő visszahúzna oda, a hol a lét kellemes otthona van, a hajó bársony kajuttjébe.

Majd másnap reggel van, a szobám ablakából bámulom ismét derűs, napsugaras időben a Balaton sima tükre, szívom tele tudóval a Bakony erdejéből ide suhanó friss levegőt, indulok a víz vonzó ereje után, már ott vagyok a Balaton hős vizében és mégis milyen más hangulattal mint tegnap este . . .

Az élet vágya kerget, hajt, bátran siklok a Balaton vizének mély tájaira, egy göres vagy ellankadás vagy önmegadás a víz hatalma előtt s beteljesedik a syrénák esti meghívásának elfogadása, de nem, most az élet mosoly felém olyan kedvesen, olyan csábosan, vérem még a hideg vízben is forrón lüktet, szemem a víz végtelennek látszó tükre az élvágy csillogásával siklik tova, karom biztosan szeli a hullámokat és én megvetően nézek az alattam ásitó mély vizre, sőt még kacajra is nyilik ajakam, midőn kint a Balaton szabad, nyílt vizének tájékán egymásután bukkannak fel a fürdő egyes sympathikus alakjai, nők és férfiak vegyest; — mintha szinesre festett dinnye fejek úszkálnának a víz tükre és én most azokkal kacagató játékot űzhetek s kiválaszthatnám, hogy melyik szép virágos kalappal díszített óhajtanám elfogni. — Elfogni? Egyiket sem! Egyikről sem mosolyog az a kedves sugár, az a kedves mosoly, az az édes vonzó erő, a melyekről én csakhamar látnám azt, hogy nem egy dinnye, hanem az ő kedves fejcskőjébe kandikál ki a vízből.

Hanyatt vágom magam a víz tetején, úgy uszom, mint elpusztult hajónak törött roncsa, belebámulhatok az ég csábos, végtelen kékjébe, a mely közös tetőnek tesz a távolságok végtelen nagy arányában és felfedezek egy közös összekötő kapesot, a végtelen tetőt, a mely a földi lét világát takarja és érzem, hogy mégis csak ő vele itt is egy tető alatt lévőnek sejtethetem magamat.

Es mégis nem volna e megoldás, ha testemet átengedném a Syrénaknek s lelkemmel elszárnálnék a kék égen át az ő szívének legbensőbb rejtekéig s ott elrajtözve élnek addig, a míg ő is él?! — Oh! hogy ha a phantasia képeit olyan könnyű volna az életben megvalósítani?

Es ismét a hajón vagyok! Reggel négy óra van, a nap kelőben, én egy átmulatott (bohémia alá rejtözött meghasonlás?) éj után fáradtan nyujtózom végig a hajó hátsó fedélzetén. — Kemény ágy, lágy ringása a Balatonnak, íncselkedő szellők az arcom körül, szégyenkező pirja a napnak (tán az éjjel ő is nagyot lumpolt vagy valami csillaggal titkon szerelmeskedett és ezért pirul?) s szempilláimra kéjes álom szendergése lopózik, alszom és álmodom . . . Oh azok az álmok! Oh azok a csábos vonzó képek!

Az „O“ nevenapja van; reggel 10 óra, én izgatottan sietek egy kis csokorral az „O“ villája felé; olyan hangulatban vagyok, mint mikor gyermekkoromban virággal a kezemben az úrnapi processióra siettem; igen, mert hisz ő is egy magasabb lény nekem és ma van a napja, . . . a lépéséhez érve három--négy--öt fokot ugrok, hogy minél előbb felérjek, — no de még csengetni is kell! Csing! ling! A szobaleány gyanus arcczal nyitja az ajtót. — A kisasszony nincs itthon, mondja fojtott hangon; én reszketek egész valómban, a világ kerekét forog velem, az eszem elveszti minden szikráját, — ott állok, mint valami falusi bárgyú legényke, ki nagy hévvel indul imádjához s mikor cselőhöz ér, nem tud más, csak hebegni. — És a szobaleánynak még egy kis szánakozó mosolya is akad, ez az ur a bokrétaival, zavart arcczal, habozó állással, egy nagy világi szobaleány előtt csakugyan elég mulatságos alak.

Es most kacagva ugrik elő rejtekéből „O“; egyszerű kis fehér piqué ruha, csipkés mellbetéttel, csipkés bő ujjakkal, pongyolás aljjal, koronájával az ő örökké mosolygó arca s ajkáról trillaszertien szétomló kacajok.

Es ebben a kacagásban bent volt minden, — üdvözet, szíveslátás, öröm, bocsánat, biztatás, minden — minden a mi egy igazán szerető szívnek édes lehet.

Es a válasz forró hosszú kezesök, olyan, a milyent egykor olyan bőven osztogathattam, „O“ neki, — s azóta többé nem lehetett . . .

Ott ülünk egymással szemben, mint bolondos gyerekek, a kiket jó és meleg szív, bensőség tesznek gyerekké, — jóságos, kedves modora, biztató tekintete gyengéd utat nyitnak az ő szívéhez, . . . a székek mintha perczről-perczre közelebb esusznának egymáshoz; olyan közel vagyok már hozzája, hogy forró lehetélt érezem, fűrtjeit reszkető kezemmel simogatom, másik karom gyengéden simul, hajlékony derekához, — s Amorka a háttérben mosolyogva, felhuzott ijjal áll, hogy a másik pillanatban már rápattantsa szigonyát a szerető szívére.

Az ijj pattan is, a szigony talál és . . . gyenge női sikoly . . .

A víz hullámzása Siófokon a kikötésnél neki vágott a hajó oldalának s én sajtó szívvel ébredek.

Uti-társaim kacagva állanak körül, a matrózok élesen kiáltják: „Sietve kiszállani, mert a gyorsvonat rögtön berobog s indul Pest felé“!

Ott ülök már a vonaton, de balatoni álmomat nem tudom felejtetni perczekig, nem órákig, napokig, hetekig, hónapokig, nem évekig, nem soha . . .

Dr. Szeless Ödön.

Tilalmas levelezés.

Irta: ALMANSOR.

Ő nagysága felébredt délutáni álmából. De jól esett neki e kis alvás. Még jó, hogy a kicsinyeket elküldte Marival a sétátra, mert nem alhatott volna nyugton a lármájuktól. Persze, a ki az egész délelőttöt a konyhában tölti, annak jól esik egy kis délutáni alvás.

Néhány perczig még fekeve marad a puha heverő diványon és gondolataival foglalkozik . . . Unalmas élet . . . örökké csak a konyhában sülni, se társaság, se színház, se ruha, semmi . . . Imre is oly unalmas, mindig csak arról az utálatos hivatalról beszél. Hol van az az idealizmus, melylyl menyasszony koromban teledbeszélte szegény fejemet. Ilyenek a férfiak . . . ha megházasodnak, kihal szívéből minden eszmény és csak a hivatal foglalja le minden gondolatukat . . . Ez az Imre is olyan, mint egy igavonó állat, legjobban érzi magát az iga alatt — a hivatalban . . . és én csak az evésnél találkozom vele . . . Még csak nem is féltékeny, mintha én köből volnék, vagy mintha az én szívem is olyan szivacs volna, mint az övé . . . Azért is . . . holnap mulatok . . . magamhoz rendelem Csorbayt és megbolondítom . . . legyen nekem is egy kis multságom . . . hadd lánogoljon értem más, ha a férjem hideg, hiszen szép vagyok, fiatal . . .

Felkel és levelet ír.

„Edes Csorbay! Holnap magamban leszek, reményelem eljón és megvigasztalja a kis szalmaözvegyet.“

U. i. Egesse el e levelet! !

. . . Borzasztó is volna, ha Imre megtudná, hogy ilyen levelet irt Csorbaynak . . . Ah bolonság . . . azért én becsületes vagyok, hiszen nem nyult még hozzá . . . és nem is fog . . . szegény fiu, pedig olyan szép fiu, hogy megérdemelné, hogy megcsaljam vele az uramat . . . Játék az egész . . . Szeretem az uramat, hű vagyok hozzá s hogy Csorbayval néha bizalmasabban beszélgetek . . . no bizony! bezzeg más asszonyok . . .

Gondolataiból a folyosó ajtajának nyikorgása zavarja meg.

Megijedt. Hirtelen összegyűrte a levelet, zsebre-vágta, belekezdett egy ujba: Drága Anyám! . . . és várt. De nem a férje volt, mert kopog.

— Szabad! — Belép a levelhordó.

— Ah levél! Kinek?

— A cselédnek, nagyságos asszonyom.

— Borzasztó, milyen levelezésben van az a leány — kiált fel bosszusan.

— Borzasztó, nagyságos asszonyom és ez így van mindentűt. Egyebet sem teszek, mint cselédnek hordok leveleket. Csókolom a kezét!

— Isten vele.

Leteszi a levelet maga elé és nézi.

Mégis szemtelenség így levelezni, ilyen ostoba parasztnak . . . Vajjon mit ír neki megint. A multkor felbontottam egy levelét . . . no igen, csak nem türhetem, hogy a hátam mögött celszővények szövődjenek . . . Még az kéne, hogy tényleg ide jöjjön kocsisnak a szeretője, mint írta és hogy az én házamba kocsisok járjanak este, hogy a gyerekek erkölstelenségeket lássanak . . . No megállj te . . . Borzasztó, még csak 18 éves és már is szeretőt tart. Hiába a paraszt csak paraszt marad, annak életföltétele az érzékiség . . . Ennyit ilyet . . .

A szegény asszonyka annyira felháborodott, hogy nem is vette észre, mikor az Imre, a jóságos arcú titkár ur belépett. Imre szokott kedvességével és jóságával köszönt be:

— Szervusz édesem, levelet ír?

— Képzelve — kezdi rögtön méltatlankodó hangon az asszony — az a lány megint levelet kapott.

— Kár ugy felizgatnia magát miatta.

— De Imre, én csodálom, hogy maga oly nyugodtan tudja nézni ezt a merényletet, melyet az aljas a mi szegény kicsi gyermekeink ártatlansága ellen elkövet.

— De édesem a leány erkölcsös, nem látom a veszedelmet.

— Nem látja, hiszen azt írta a szeretője, hogy ide jön szolgálni, kocsisnak . . . Nos én kijelentem, hogy az én házam nem lesz a bűn tanyája, nem engedhetem meg, hogy a cselédemhez mindenféle férfi-nép járjon s hogy a gyerekek rosszat lássanak.

— Honnan tudja, hogy idejön?

— Felbontottam a multkori levelét.

— Ejnye . . . hát nem fél . . .

— Persze maga rögtön a törvény paragrafusait olvasná a fejemre, mert maga jobban fél a törvénytől, mint attól a veszedelemtől, mely a gyerekeket tenyegeti

... No igen, én szülői kötelességet teljesítettem, mikor a levelet felbontottam... azt hiszem csak van jogom megelőzni a veszedelmet... ah! van is magának fogalma az anyai szeretetről...

— De édesem, hiszen én helyeslem a mit tesz, de mégis... egy idegen ember levelét felbontani... mondja csak, mit mondana hozzá, ha valaki a maga levelét felbontaná.

— Mit mondanék, semmit... Hiszen jó, én tudom, hogy maga soha sinez az én pártomon, maga azt a cselédet jobban szereti, mint engem, engem, a ki egész nap dolgozom, mint a legutolsó cseléd, sütök, főzök, seprek, vasalok, varrok magokra... jó, hát jelentsen fel engem a kapitánynál, a miért azt a rongyos levelet felbontottam, hiszen magától minden kitelik... Hagyja el, folytatja szomorúan, én mindenre jól emlékszem... emlékszem, mit beszélt nekem menyasszony koromban... azt hazudta, hogy lelke tele van idealizmussal... szép idealizmus.

— Hát nem ideális gondolkodás, ha pártfogásomba veszem annak a szegény leánynak szerelmi ügyét. Hiszen ő is dolgozik érettünk egész nap, legyen neki egy öröme: az a levél, a mit a kedvesétől kap.

— Persze, tudtam, maga csak a mások szívbéli ügyeiben idealista, de ha én azt mondom, hogy legyen velem szemben is ilyen, hat nem tetszik, ugy-e?

— De hiszen szeretem magát, úgy szeretem, hogy más nőre nem is nézek soha és szerelmem nem lehet olyan, mint a fiatal házaské, azt csak belátja... De hagyjuk ezeket édesem — nézze, holnapra jó volna egy kis sütemény az útra, például omlettet, lesz szíves nekem elkészíteni?

Az ideges asszonyka éppen rá akart mutatni arra, hogy a férje őt nem tartja egyébre érdemesnek, mint omlette-készítésre és ebbeli kijelentéséhez a megszokott imponans helyzetbe is vágta magát, de szándékában megakadályozta őt a családi deus ex machina, mely gyakran vet véget sok veszedelmeknek: a gyerekek nagy robajjal és ajtó csapkodással beszaladtak a szobába. Szegény Mari alig bírta a két rakoncátlan angyalkát visszatartani.

A gyerekek kezét csókoltak a haragvó mamának, ki visszafotott haragjának szűró tekintetében nyilvánuló fulánkját Marira fordította.

— Itt van a levele, mondá megvető és gúnyos hangon.

Mari lesüti a szemét, átveszi a levelet és elrejtja a kebelére. Majd igyekszik kijutni a szobából, mert olyat érez, mintha vétkezett volna, mintha megszegte volna a köteles hűséget a nagysága iránt s mintha a szidalmakat, a melyekből most a levél miatt bőven kijut, megérdemelné.

Lábujjhegyen físon a szobából és bűnét igyekszik jóvátenni azzal, hogy munkát keres és dolgozik. Legelőbb önmagát megnyugtatja, ha szorgalmas.

Mari különben szorgalmas és jó lány. Főzni is tud, vasalni is tud, szeret dolgozni, a gyerekeket szereti, néha órákig eljátszik velük otthon, pedig mehetne sétálni, — csak egy baja van: szerelmes.

Mi, a kik a boldogtalan szerelem ellen a munkában szoktunk szorakozást keresni, azt hisszük, hogy azért olyan dolgok, mint munkaközben elfelejté Jancsit, a kit Alsószegen hagyott és azokat a boldog napokat, melyeket Alsószegen, az ő kicsi falujában Jancsival eltöltött. Pedig dehogyan busul ő, — azaz, hogy busul, de csak este, mikor belefelelszik az összetolható ágyba, hová csak úgy fér el, ha összekuporodik, — de ez sem tart soká, mert csak egyet-kettőt sóhajt és máris elnyomja az álom. Bezzeg a ki egész nap süt, főz, port töröl, seper, súrol, mosogat, vasal, vizet hord és a ki azt a sok munkát oly kedvvel végzi, mint Mari, azt hamar elnyomja az ábrándozásnál is édesebb álom. Másrok bizony nem igen jut az eszébe Jancsi. De mégis. Reggel, mikor azt a ritka, pomádés haját fésüli és a tizenhárom krajczáros tükörben elmereng. De ez sem tart soká, mert sietni kell az előszoba és a konyha seprésével, hogy tejjert mehessen, mert ha későn van a reggeli, a nagyságos ur lármázik.

Szóval Mari jó leány, de a nagysága nem szereti nála azt a sok levelet, a mit kap, mert hiába, a lányok megromlanak, ha szeretőjük van, az kitanítja, hogy dacosakká, hanyagokká lesznek. Tudja azt Mari is, hogy levelezni tilos, hogy a nagysága a levelekért nagyon haragszik, de mikor oly jól esik az a pár sor, mely ott iródott az alsószege istállóban. No meg ő nem tehet róla, ha a Jancsi ír. Nem írhatja meg neki, hogy hagyja abba a levelezést, mert azt hinné, hogy hűtlen lett.

Este van. Mari mosogat és nebezen várja a tizórát, mikor a nagyságáék lefeküsznek, hogy zavartalanul megnézhesse a Jancsi levelét.

Mari nem tud olvasni, neki hiába írta Jancsi szebbnél-szebb dolgokat, ő nem olvassa el. Tudja ezt Jancsi és gondoskodik róla, hogy érzelmeit közvetlenül juttassa Marihoz. És erre oly kíváncsi Mari, ezért bontja fel előbb a levelet, mielőtt elolvastatná.

Leül az ágy szélére. A lámpát magához huzza, előveszi az ollót és a legnagyobb vigyázattal felvágja a borítékot. Ügyetlen, durva ujjával nem tudja kivenni a levelet azonnal, tehát belenéz a borítékba, honnan kikandikál a lelke legnagyobb öröme a papírra ragasztott kép. Most már idegesen huzza ki a levelet a borítékból és nagy gyönyörűségére ott látja maga előtt az egész levelet, melynek oldalán a koszoruban két összefogózkodott gyűrűs kéz diszeleg.

Ehhez már nem kell irás, ezt már megérti Mari is. Koszoru, összefogott gyűrűs kezek. Nagyot gondol Mari és felsóhajt, majd halkán susogja: áldjon meg az Isten Jancsi. Nézi a levelet, de nem látja rajta a zsiros foltot és nem érzi az istállószagot. Mert tudvalévő dolog, hogy Jancsi az istállóban írta e boldogságos levelet és nem tehet róla, hogy a fagygyertya ráceppent.

Mari nem tud betelni a levéllel, nézi közelről, távolról, majd a szívéhez szoritja, majd az ajkához emeli és megcsókolja a gyönyörű képet. De eszébe jut a nagysága, a ki haragszik, ha soká égetik a konyhában a lámpát, hamar levetkőzik, befekszik az ágyba és elfújja a lámpát. A drága levelet pedig a feje alá rejti, hogy álmában is nézhesse.

Egyet-kettőt sóhajt, befordul a falfelé és elalszik. Lassu, nehéz lélegzete mutatja, hogy nagyon fáradt szegény és álma édes.

Vasárnap délután Mari hamar készen lett a mosogatással. Nyugalansága elárulta, hogy el akar menni sétálni. Felöltözött az ünnepi ruhába. A fejére selyem kendőt kötött, a nyakába gyöngyöt akasztott, pruzslikja bársony betétes, szoknyája suhogós. Jobb kezébe keszkenőt és virágot, balkezébe imakönyvet vett. Kopogós csizmájában félve, lábujjhegyen állit be a nagyságához kezét csókolni.

— De ötkor itt legyen ám Mari.

— Igenis kezit csókolom s most már bátran kopog a szobán végig.

Mikor kiér a kapu alá, eszébe jut a levél. Kebléhez kap, nem hagyta e otthon a levelet. Dehogyan hagyta. Hisz az egész héten át mindig a vasárnap délután várta, hogy elmehessen a mosonó hához, ki gimnasiunba jár és jól tud olvasni. Siet a város végére a mosonóhoz. Utközben nem néz se jobbra se balra, pedig ugyancsak megnézik a legények, sőt még egy káplár ur is odaszólt hozzá, hogy ejnye de csinos jószág! De ő nem vet rá ügyet, ő most el van telve a jóvallel, alig is veszi észre, hogy ime itt van a mosonó lakása előtt.

Bekopogtat.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus.

— Mindörökké édes lelkem — fogadja Mihókné a kövér mosonó — mi jót hoztál szivem, talán nagy-mosás lesz a héten?

— Nem instálom, hanem Pistához jöttem volna, olvassná el ezt a levelemet.

— Megint levél — szítja Mihókné.

— Csak olyan rövidke instálom — és odaadja Pistának, ki tudós szemekkel szemléli a kusza sorokat.

Az elejét még csak folyékonyan olvasta Pista, mert ezt még elég rendesen írta meg Jancsi, cifra nagy betűkkel, de a harmadik sort már úgy eldütötte az egyenes vonalból mint mikor a gémes kút ága lehajlik és a vége felé már össze-vissza hanyta a betűket, bizonyosan mert mire a végére ért reszketős lett az ujjá, Pista alig tudta elolvasni. Hja könnyebb száz petreuzze szénát a vasvillával a padlásra felhajigálni, mint a vékony tollat vezetni. Mari könnyes szemekkel hallgatta a levelet, mely így szól:

„Költ levelem Alsószegen 10-ik Augusztusban Edes Marcsum Kivánom, hogy Levelem jó Égészségben talállyon mivelhogy igen Nagyon szeretlek tégedet, nagyon búsulok miattad és sokat sírok Utánad. A mióta nem látlak Nem kell se az étel se az Ital és Mindenki kérdezi mi bajom, miért vagyok halovány, de nem valom ki másnak csak neked, hogy azért vagyok Beteg merhogy tégedet igen Szeretlek és te itthagytal engemet. Még eezzer kívánok neked Mindenjöt es ird meg kártyán felfogad-e az uraság kocsisnak, vagy nem, Mert akkor elindulok, de ha te már nem szeretsz, ha más jár hozzád úgy Verjen meg az isten. Maradok a te Sirig hű szeretőd Kováts János kocsis Alsószegen Kón urnal.”

Mire Pista a levél végére ért Mari már szinte zokogott. Meghatottan vette vissza a levelet és reszketős hangon kérte Pistát:

— Lelkem Pistike legyen olyan szíves írjon neki választ, itt a pénz a bélyegre, írja meg neki, hogy nagyon szeretem őt, hogy hűséges vagyok hozzá, hogy sirig hű leszek és hogy kérem nem irkáljon leveleket, mert a nagysága haragszik és ha elbocsát a szolgálatból, hol kapok 7 forintos helyet.

Pista előkereste a tollat és a tintát, mialatt Mari keservesen zokogott, mert eszébe jutott az ő veszendő boldogsága és szerencsétlen sorsa, hogy most már Jancsi azt fogja gondolni, azért nem akarja a levelet, mert mást szeret, mert hűtlen lett. Es mig Pista a levelet — az utolsót — megírta, Mari telesírta a keszkenőjét keserves könnyeivel.

A próba főzés.

Írta: MIHÁLYFALVY.

Huszár Laczi, a legbékésebb természetű fiskális a világon; nem veszekszik senkivel; katonás nevével minden tekintetben ellentétes viseletet tanusit s e tekintetben nincsen párja az egész ügyvédi gardában. De ha berukkol véradóját a „haza oltarán“ leróni, mintha kicserélnék. Feszés ruhájában marezona arcot ölt, s — bár a katonás stenkerkedés terén itt sem tűnik ki — rideg kötelességtudás, merev rövidség, biztos, határozott fellépés domborul ki egész viseletében s ezzel tartalékos hadnagy létere a leghivatásosabb katonatiszteket is lefőzi, Huszár Laczi ilyenkor tetőtől-talpig katona s minden törekvése arra irányul, hogy ezt tisztársai és a legénység is, minden ember elismerje. Szeretik is az ezrednél nagyon. Néha ugyan sok mókát kell tőrnie aktív kollegaitól, de vagy maga is nevet tréfájukon, vagy — ahol katonás föllépésre van szükség — rideg méltósággal dobja oda bosszantóinak a keztyűt; — amin aztán még jobban nevetnek. És még jobban szeretik érte. És hogy mennyire bele van bolondulva az egész ezred, mutatja, hogy tizenegy hadköteles éve alatt tizszer hívták be hadgyakorlatra (Nb. az első évben, mint önkéntes, tényleg szolgált, tehát nem kellett behívni). Szinte azt kell már hinnie, hogy nem is tud ellenni nélküle az ezred.

Mégis, dacára a minden oldalról környező nagy szeretetnek, parancsnokai nagy passzióval üzik fölőtte korlátlan hatalmuk gyakorlását. Lehet, hogy a büntetést is több szeretetreméltósággal szenvedni el, mint más, hivatalának érzetétől kevésbé áthatott halandó; de az tény, hogy más tartalékos tiszt 12 évi hadkötelezettsége alatt sem kap összesen annyi szobafogságot, mint ő egy fegyvergyakorlat alatt. Mert Huszár Laczi nemcsak a rideg kötelességtudás, hanem a folyton filozofáló gondolkodás embere, aki a legkülönösebb katonai problémákat kötelességérzettel és a higgadt logika segítségével, önlelke legnagyobb nyugodalomra akként szokta megoldani, hogy a legkiszolgáltatabb tábornokot is bámulatba ejtené. És Huszár Laczinak legkedvesebb foglalkozása a katonai élet számtalan rébuszszzerű problémáinak gordiusi esemő módjára való megoldása. Ezért ő érdemelte ki ezredében ezt a megtisztelt elnevezést: „Laczi generális.”

Laczi generális éppen hetes tiszt a századnál. A tisztai étkezde már megtelt cigarettázó és vigan társalgó tisztekkel. Egyik csoport éppen a „Laczi generális“ bravouros kalandjain mulat. Elbeszélnek a jövevénytartákosoknak és a „golya“ kadétoknak, hogy miként vonult ki egy ízben a gyakorlóterre dinnyés szekéren egy el-

aludt kivonulás után; miként kérte az ellenséges tábori főrstől az elfelejtett jelszót; miként fogta el ellenőrző körutját tevő ezredesét, mint előretolt földerítő járőrparancsnok, stb.

De belép az ezredes; mindjárt más képe van az étkező teremnek. Az idősebb tisztok körülveszik a prezidiumnál helyet foglalt ezredesét; a fiatalabbak ugyan még külön csoportosulnak, de kivétel nélkül, valamennyi a holnapra nap programja iránt érdeklődik. Másnapra van ugyanis kitzítve az első hadgyakorlatszerű „próba-főzés“, melyre — miután az ezred már kora hajnalban ki fog vonulni — a nyers husadagokat már ma este ki-oztatták a legénységnek.

Nagy dolog a próba-főzés; azon tanulja meg a baka vagy azt, hogy mikép kell jól, izletesen megfőznie a tábori főzőedényben, főzőárkokban füstölő tűz mellett az ebédjét, vagy pedig azt, hogy mikép fogyaszsa el zúgolódás nélkül a saját maga főzete, dara és krumpliból, bab és zöldségből összekevert izetlen, szagtalan és szintelen kotyvalekját. Tartalékos tisztok és „golya“ kadétok előtt kimondhatlanul fontos nap a próba-főzés napja. Azért oly nagy az érdeklődés a főzőárkok mélysége, szélessége és iránya, továbbá a főzőedények közötti távolság iránt.

Az ezredes azonban int, hogy megkezdik a vacsorát. Mindenki helyére ül. Egy üres helyre rámutat az ezredes és kérdi, hogy: „ki hiányzik még?”

— Laczi generális, — válaszolják uniszónó.

— Hetes tiszt a századnál, — vágja ki a századparancsnoka, — bizonyosan utasításokat ad a próba-főzésről a legénységnek.

Regula szerint a távollevő tisztet lehivatják a századtól, addig nem kezdik meg az étkezést.

Laczi belép. A bentlevők — szokás szerint — megéjlenzik Laczi a helyére ül s kezdődik az étkezés. Evés közben, bár halkabban, de szakadatlanul folyik a diskurzus. Laczi generális körül mind élénkebb lesz a társalgás; a közeli terítékek fölül mind csak ő feleje fordulnak a tisztok fejei s nagy figyelemmel hallgatják a komoly vitába bocsátkozott Laczi generális. Egyesek nevetnek, mások komolyak, de a fejüket esőválnak, mint a kik valami különös dolgot látnak abban, a mit Laczi generális akar velők megértetni. — Végre az ezredes is kíváncsi megtudni, hogy miről van szó?

Laczi generális a meggyőződés komoly hangján, a csalhatatlanság biztos hanghordozásával ekkép adja elő a vita tárgyát:

— Minden főzés évessel végződik; ahol nem azzal végződik, ott a főzésnek nincsen czélja. A próba-főzésnek is az a czélja, hogy ki mit főz, azt egye meg. Miután pedig a legénység a tábori főzéshez még nem ért, nehogy az egész próba-főzés czélatlan legyen és kárba vesszen, úgy intézkedtem, hogy a próba-főzés holnap legalább az én századomnál okvetlen évessel végződjék, még ha a próba-főzés nem sikerülne is. A 7-ik századnál biztosan lesz holnap ebéd; és pedig jó ebéd.

Az ezredes kíváncsi volt a Laczi generális intézkedéseire s további fölvilágosítást kért.

— Egyszerű a dolog — folytatta Laczi generális; — szeretője vagy ismerőse minden bakának van a városban; a kinek nines, van a pajtásának. Én tehát kiadtam a 7-ik századnak a parancsot, hogy a kiosztott husadagok még ma este takarodó előtt meg legyenek sütvé. Meg is lesz. Lesz is holnap ebédje a 7-ik századnak, ha a többinek nem is.

A tisztok egy része hahótázott, másik része kapucizálta Laczi generális, hogy ezt a bolond intézkedését szívja vissza. Ez alatt a századparancsnok szó nélkül fölkel és kisetett. Pár perc múlva baljóslatu arcczal jött vissza és komoly, katonás hangon jelentette az ezredesnek, hogy amit Laczi generális mondott, az mind komoly valóság; a 7-ik század a napos és ügyeletes kivételével mind a városban süti a próba-főzéshez kiosztott husadagokat.

Az ezredes nem szólt semmit, csak bosszusan huzogatta a bajuszát. Vacsora után oda intette Laczi generális és szigorú hangon csak annyit mondott neki:

— Holnap pedig, hadnagy ur, a 7-ik század próba-főzését magam fogom megvizsgálni; Ön felel érte majd, hogy minden legénynek legyen hús is a levesében!

— Igenis, ezredes ur — válaszolt katonásan Laczi generális.

Az ezredes elment, eloszlott az egész társaság; ki haza, ki kávéházba ment, a hová vágya és hajlamai vonták. Laczi generális nyugodt flegmával hajtotta fejét álomra, mint a kit nem nyom az élet és a szolgálat gondja.

Másnap kivonult az ezred. A próba-főzéshez csak úgy délfelé láttak a kimerült fiuk. A 7-ik század is megásta szépen, szakaszonként a főzőárkot; fölállították a főzőedényeket s a füstölő tűz mellett vigan rotyogott a főzőedény tartalma. Két órai főzés után személyesen jött az ezredes, hogy a 7-ik század főzését megvizsgálja. Egyenkint nyitatta föl a főzőedényeket s mindenikből ki kellett a bakáknak villával emelni a húst. Meg volt valamennyi.

Az ezredes oda fordult Laczi generálishoz:

— Hol szerezte be hadnagy ur ezeket a husadagokat? — kérdé.

— Tegnap kaptam a század a többivel az ezredmészárosától — felelt Laczi generális.

— Akkor tegnap csak felültetett vacsorai beszédével, hogy megsüttette peccenyének a 7-ik század husát!

— Nem, ezredes ur — válaszolt nyugodtan Laczi generális — igazat mondtam.

— Akkor nem értem; magyarázza meg a dolgot.

— Igen egyszerű a dolog, ezredes ur. A legjobb megsüttött peccenyét is meg lehet még főzni; uti figura...

Az ezredes is, a többi tiszt is megértett mindent. Laczi generális a tegnap este peccenyének megsüttött húst főzette meg ma levesnek.

Igy történt, hogy a 7-ik század emberei a próba-főzés napján sültve főtt huslevest ebédeltek; így esett meg, hogy Laczi generális ujjab 10 napi szobafogsággal lett kitüntette; s az lett az oka annak is, hogy Laczi generális hadkötelezettségének tizenkettedik évében is, de most már visszavonhatlanul utoljára, behívták gyakorlatra. Utoljára, mert még abban az évben beadta tisztí rangjáról a lemondását.